

Radboud Universiteit Nijmegen

**De rol van transportatie en identificatie binnen narratieven op de
overtuigingskracht van een tekst over nierdonatie**

Naam: Evelien Beeren

Studentnummer: S4517954

Eerste lezer: L. Hustinx

Tweede lezer: A. de Graaf

Datum: 01-02-2017

Master: Communicatie en Beïnvloeding

Engelse titel: *The role of transportation and identification in narratives on persuasion by a
tekst about kidney donation.*

Samenvatting

In het onderhavige experiment is onderzoek gedaan naar de rol van transportatie en identificatie op de overtuigingskracht van narratieven. Transportatie en identificatie zijn mechanismen die de effectiviteit van narratieven verklaren (Murphy, Frank, Chatterjee & Baezconde-Garbanati, 2013). Toch is over de wisselwerking tussen deze twee variabelen nog veel onduidelijk. De onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt dan ook als volgt: ‘In hoeverre zijn de mate van identificatie en transportatie binnen narratieven met betrekking tot het persuasieve effect afhankelijk van elkaar?’. In het verleden is al veel onderzoek gedaan naar deze variabelen, maar het is nog niet gelukt om de rol en onderlinge afhankelijkheid van deze variabelen binnen narratieven vast te stellen. Een deel van onderzoek naar transportatie bestaat uit onderzoek naar het verstoren van de transportatie, zo ook het onderhavige experiment. Wellicht heeft het verstoren van transportatie invloed op de identificatie met de hoofdpersoon en de overtuigingskracht van een narratief. Om dat te onderzoeken is een tekst aangeboden in drie perspectieven, namelijk het ik-perspectief met interview, het ik-perspectief zonder interview en het zij-perspectief zonder interview. De interviewer zou door het constant onderbreken van de hoofdpersoon en haar verhaal als storende factor gezien moeten worden en hiermee de transportatie verstoren. Het verstoren van de transportatie door middel van een interview bleek erg lastig te zijn. Doordat het niet gelukt is om de transportatie te verstoren, is de invloed van het verstoren van transportatie op de identificatie met de hoofdpersoon en de overtuigingskracht van de tekst moeilijk vast te stellen. Het toevoegen van de interviewer in de tekst lijkt geen effect te hebben op de mate van transportatie van de respondenten. Ook is de overtuigingskracht van het vertelperspectief (ik- of zij perspectief) van de tekst onderzocht. Het vertelperspectief lijkt geen invloed te hebben op de overtuigingskracht van de tekst. Er worden geen sterke effecten gevonden dat de tekst een positieve invloed heeft op de mate van intentie tot het doneren van een nier bij leven. Op basis van de gevonden resultaten lijkt een narratief geen effectief middel om mensen aan te sporen tot nierdonatie bij leven. Wellicht doneren mensen hoe dan ook een nier aan bijvoorbeeld ouder of kind en heeft een tekst geen invloed op dit besluit.

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterscriptie waarin de rol van transportatie en identificatie binnen narratieven en het persuasieve effect hiervan besproken wordt. Dit is het resultaat van een zes maanden durend onderzoek met als doel het afronden van mijn opleiding communicatie- en informatiewetenschappen met als specialisatie communicatie en beïnvloeding aan de Radboud Universiteit te Nijmegen. Het is wellicht het einde van mijn studententijd, maar het begin van nieuwe kansen en uitdagingen.

Graag zou ik mijn begeleider Lettica Hustinx willen bedanken voor de steun, feedback en het vertrouwen in mij. Dankzij haar heb ik het vertrouwen in mijzelf teruggevonden en mijn scriptie telkens weer een beetje beter gemaakt. Ook de tweede lezer Anneke de Graaf wil ik graag bedanken voor de feedback op mijn onderzoeksvorstel, waardoor ik tot nieuwe inzichten kwam wat een positief effect had op de kwaliteit van het onderzoek. Tenslotte wil ik graag mijn ouders en broer bedanken voor het eeuwige geduld en het vertrouwen in mij.

Ik wens u veel leesplezier toe,

Evelien Beeren

Weert, 01 februari 2017

1. Inleiding

In Nederland is een groot tekort aan nierdonoren. Ondanks dat al veel mensen toestemming hebben gegeven om na hun dood onder andere hun nieren te transplanteren aan iemand die dit nodig heeft worden hiermee niet alle nierpatiënten geholpen. Er staan nog steeds zo'n zeshonderd mensen op de wachtlijst voor een nier van een overleden donor. De gemiddelde wachttijd voor een nier van een overleden donor bedraagt bijna drie jaar. In 2015 bleek dit voor 74 mensen op de wachtlijst te lang waardoor zij overleden voordat ze een nieuwe nier hadden. Nierdonatie is de enige vorm van orgaandonatie waar ook de mogelijkheid bestaat om bij leven te doneren. Ongeveer vijfhonderd keer per jaar doneert iemand bij leven een nier aan een nierpatiënt. Al deze mensen hebben een groot besluit genomen en geven deze patiënten een tweede kans in het leven (Nierstichting, 2016).

In de gezondheidscommunicatie wordt veel gebruik gemaakt van persuasieve teksten om mensen aan te sporen tot het uitvoeren van bepaald gedrag of een attitudeverandering. Ook het worden van nierdonor kan een vorm van gedrag zijn dat gepoogd wordt te beïnvloeden door middel van teksten. Er zijn verschillende technieken om mensen te beïnvloeden, bijvoorbeeld het gebruik van fear appeals of de toepassing van winst- en verliesframing in teksten. Daarnaast wordt regelmatig gebruik gemaakt van verhalen, ook wel narratieven genoemd.

Een voordeel van narratieven in tegenstelling tot argumentatieve teksten zoals bijvoorbeeld fear appeals, waarin argumenten worden gegeven, is dat ze mensen meeslepen in het verhaal door middel van transportatie. Transportatie is het gevoel meegevoerd te worden in het verhaal (Gerrig, 1993) en dit vergroot de kans dat de lezer de overtuigingen uit het verhaal overneemt (Green & Brock, 2000). Sommige onderzoekers stellen dat transportatie vaak wordt veroorzaakt door onder andere identificatie met de hoofdpersoon in het verhaal, maar de relatie tussen identificatie en transportatie is niet duidelijk. Doorgaans wordt aangenomen dat er geen identificatie is zonder transportatie (Green & Brock, 2000) maar dat transportatie wel plaats kan vinden zonder identificatie, bijvoorbeeld in een verhaal waar identificatie niet van toepassing is. In dit onderzoek wordt de rol van identificatie en transportatie en de onderlinge afhankelijkheid van deze twee begrippen binnen narratieve persuasie onderzocht. Kan identificatie alleen bereikt worden wanneer de lezer getransporteerd wordt? Dit wordt onderzocht door middel van een experiment waarin een tekst over nierdonatie bij leven waar transportatie wordt verwacht af wordt gezet tegen een

tekst over nierdonatie bij leven waarin transportatie wordt geprobeerd te verstoren maar identificatie nog steeds mogelijk is. Na het lezen van de tekst wordt de mate van transportatie, mate van identificatie en overtuigingskracht van de tekst over nierdonatie bij leven gemeten.

In het volgende stuk zal de werking van reguliere beïnvloedingsprocesmodellen, werking van narratieven en onderzoek naar narratieven aan de orde komen. Vervolgens worden de begrippen transportatie en identificatie met de bijbehorende relevante onderzoeken besproken en zal worden ingegaan op de invloed van het verhaalperspectief op de overtuigingskracht van de tekst.

2. Theoretisch kader

Als men denkt aan beïnvloeding van gedrag wordt ook in de gezondheidscommunicatie vaak gedacht aan de inzet van persuasieve teksten die argumenten of andere persuasieve middelen bevatten. Een theorie die vaak gedragsverandering verklaart is het *Integrative Model of Behavioural Prediction* (Theory of Planned behaviour) van Fishbein en Yzer (2003). In deze theorie wordt gesteld dat de attitude, eigen effectiviteit en waargenomen norm samen de gedragsintentie bepalen. De attitude is de houding die de lezer heeft ten opzichte van het gedrag, de eigen effectiviteit is de inschatting van de lezer of hij zelf in staat is om het gedrag uit te voeren en de waargenomen norm gaat over wat belangrijke mensen in de omgeving van de lezer vinden van het gedrag (Hoeken, Hornikx & Hustinx, 2012). Deze gedragsintentie is volgens Fishbein en Yzer (2003) de beste voorspeller voor gedrag. Toch is er in het algemeen en ook in de gezondheidscommunicatie vaak weerstand tegen beïnvloeding, bijvoorbeeld omdat de lezer aan de boodschap ziet dat deze persuasief is. Wanneer de lezer niet beïnvloed wil worden zal een positieve gedragsintentie niet leiden tot gedragsverandering. Een techniek die voor de lezer niet persuasief eruitziet en de weerstand kan overwinnen is het gebruik van narratieven (Kreuter, Green, Capella et al., 2007). In narratieven staan geen standpunten en argumenten, ze werken volgens een ander principe. Later wordt uitgelegd hoe andere modellen een verklaring vormen voor de werking van narratieven en de overtuigingskracht van narratieven op de lezer (Green & Brock, 2000).

2.1 Narratieven

Een synoniem voor narratieven is verhalen. Verschillende onderzoekers geven definities voor dit begrip. Zo zien Kreuter et al. (2007) narratieven als een representatie van personages en gebeurtenissen die samenhangen binnen een herkenbare structuur waarin impliciet of expliciet

een boodschap verwerkt zit. De Graaf, Sanders en Hoeken (2016) zien op basis van verschillende voorgaande onderzoeken in een systematische review narratieven als een uitbeelding van gebeurtenissen in een omgeving die door een specifiek karakter beleefd worden. Deze tweede definitie van narratieven zal gebruikt worden in het huidige onderzoek. Gebleken is dat het gebruik van narratieven een effectieve techniek is in de persuasieve communicatie (Zegbregts, Van den Putte, Neijens & de Graaf, 2015). Zo kunnen narratieven bijvoorbeeld de kloof tussen intentie en gedrag overbruggen (Boeijsinga, Joling, Hoeken & Sanders, 2013).

Zoals reeds gesteld, volgens de theorie van beredeneerd gedrag van Fishbein en Yzer (2003), is intentie de beste voorspeller voor het uiteindelijk uitvoeren van het gedrag. Toch blijkt er in de helft van de gevallen een kloof te zijn tussen intentie en gedrag en zorgt de juiste intentie niet voor het daadwerkelijk uitvoeren van het gedrag. Om de kloof tussen intentie en gedrag te overwinnen moet volgens Boeijsinga et al. (2013) in het verhaal duidelijk worden gemaakt hoe, wanneer en waar het gedrag uitgevoerd moet worden. Daarnaast is het belangrijk om te anticiperen op eventuele obstakels en daarmee tegenargumenten voor te zijn. Door gebruik te maken van verhalen wordt het te verwachten gedrag voor de lezer concreet gemaakt. Ook zorgen de details in het verhaal ervoor dat de boodschap langer bij de lezer blijft hangen. Het verwerken van informatie door een verhaal wordt makkelijker omdat het minder cognitieve capaciteit kost. De informatie uit het verhaal wordt hiermee voor alle doelgroepen toegankelijk, ook voor mensen die minder bekend zijn met het onderwerp dat centraal staat (Boeijsinga et al., 2013). Vaak leiden narratieven mensen tot andere gedachten en soms worden narratieven ook ingezet met het doel om mensen te overtuigen.

2.2 Transportatie

Volgens Murphy et al. (2013) liggen twee mechanismen ten grondslag aan deze overtuigingskracht van het narratief, namelijk transportatie en identificatie. De term transportatie komt uit het onderzoek van Gerrig (1993) en wordt omschreven als het gevoel meegevoerd of verdwaald te zijn in het verhaal. De lezer gaat de wereld van het verhaal binnen. Een vergelijkbare definitie voor transportatie is het geabsorbeerd worden in een narratief of verhaal (Dunlop, Wakefield & Kashima, 2010). Busselle en Bilandzic (2008) gebruiken in hun onderzoek de term '*narrative engagement*', ofwel narratieve verbondenheid. Moyer-Gusé, Jain en Chung (2011) zien transportatie als een onderdeel van *narrative engagement*. In de literatuur worden deze begrippen regelmatig door elkaar heen gebruikt,

maar in het onderhavige onderzoek wordt de term transportatie aangehouden met de bijbehorende definitie van Gerrig (1993).

Transportatie wordt gezien als het mechanisme dat zorgt voor de effectiviteit van narratieven en kan wellicht verklaren waarom mensen wel of niet overtuigd worden door de boodschap die centraal staat in het verhaal. Variabelen die samen de mate van transportatie meten zijn mate van aandacht bij het verhaal, mentale beelden (voorstelling van beelden en gebeurtenissen in het verhaal), mate van emotie opgeroepen door het verhaal, mate van absorptie in het verhaal, aanwezig zijn in de narratieve wereld en niet aanwezig zijn in de echte wereld (De Graaf, Hoeken, Sanders & Beentjes, 2012). In het onderhavige onderzoek worden deze variabelen van transportatie aangehouden.

Niet alleen de inhoud van het begrip transportatie verschilt per onderzoek maar ook de rol van transportatie op de overtuigingskracht van de boodschap. Doordat de lezer als het ware wordt weggevoerd wordt de aandacht naar de buitenwereld (of werkelijkheid) toe minder. Dit brengt met zich mee dat ook echte gegevens en feiten uit de werkelijkheid niet als tegenargumenten tot de overtuigingen uit het verhaal worden gebruikt, wat het makkelijker maakt om de overtuigingen van de lezer te veranderen. Wanneer de lezer na het lezen van het verhaal terugkeert naar echte wereld kunnen overtuigingen en attitudes beïnvloed zijn (Hustinx & Smits, 2006). In het onderzoek van Hustinx en Smits (2006) was dit laatste niet het geval, er was hier geen sprake van overtuiging via een narratief. In de onderzoeken van Strange en Leung (1999), Prentice, Gerrig en Bails (1997) en Wheeler, Green en Brock (1999) wordt wel aannemelijk gemaakt dat de attitudes en overtuigingen van lezer beïnvloed kunnen worden door verhalen. De verscheidenheid in resultaten uit onderzoeken geeft weer dat er geen eenduidigheid is over de invloed van transportatie op het overtuigingsproces van de boodschap en dat transportatie niet altijd zorgt voor een attitude- of gedragsverandering.

2.2.1 Verstoren van transportatie

In verschillende onderzoeken wordt de persuasieve invloed van een narratief gemanipuleerd door het verstoren van de transportatie. Het onderzoek van Green en Brock (2000) is een voorbeeld waar geprobeerd is om transportatie te verstoren met behulp van een viertal experimenten. Er is geprobeerd om de mate van transportatie te manipuleren door de deelnemers voor het lezen van het verhaal instructies te geven die gedurende het lezen van het verhaal moesten worden uitgevoerd. Deelnemers kregen een verhaal over een moord in een winkelcentrum. In de instructie stond dat het verhaal fictief was of er stond dat het verhaal een krantenbericht was. Na het lezen van het verhaal, dat in twee condities werd aangeboden,

vulden de participanten van het onderzoek een transportatieschaal in. Om de transportatie te meten werden vragen gesteld over de verbeelding van de lezer ('Ik had een levendig beeld van de psychiatrische patiënt'), cognitieve aspecten ('Ik was mentaal betrokken in het verhaal terwijl ik het las') en emotioneel-affectieve aspecten ('De gebeurtenissen in het verhaal hebben mijn leven veranderd'). Met het aanbieden van verschillende condities was de bedoeling om mensen, afhankelijk van de conditie, hoog of laag getransporteerd te laten zijn. Dit was echter niet geslaagd. Omdat de conditie geen effect had op de mate van transportatie hebben de onderzoekers door middel van een mediaansplit onderscheid gemaakt in hoog en laag getransporteerde lezers. Na het maken van de splitsing tussen hoog en laag getransporteerde lezers kwamen de voorspellingen van Green en Brock wel uit. De lezers die hooggetransporteerd waren in het onderzoek hadden meer emoties gedurende het lezen van het verhaal en minder aandacht voor de directe omgeving in tegenstelling tot de laaggetransporteerde lezers. Daarnaast hadden deze lezers een positiever beeld van de hoofdpersoon dan de laaggetransporteerde mensen. Uit het onderzoek kwamen aanwijzingen dat de verhaalconsistente overtuigingen door een hoge mate van transportatie bij de lezer kunnen veranderen.

Ook de Graaf, Hoeken, Sanders en Beentjes (2009) hebben in hun onderzoek geprobeerd om de transportatie te verstoren. Een verhaal over een Turkse asielzoeker in Nederland werd in vier condities aangeboden. De participanten in de eerste conditie lazen het verhaal zoals ze normaal zouden doen, dus zonder afgeleid te worden door taken die ze moesten uitvoeren. De participanten in de tweede en derde conditie moesten wel taken uitvoeren gedurende het lezen. In de tweede conditie moesten de proefpersonen een zin selecteren die weggelaten kon worden zonder dat het invloed had op het verhaal. In de derde conditie werden tien taalfouten toegevoegd per pagina (in totaal vier pagina's) waardoor het vlot lezen van het verhaal door de participant verstoord zou worden. Door het geven van een taak werd verwacht dat de participanten minder werden meegevoerd met het verhaal.

In de eerste drie condities werd na het lezen van het verhaal de attitude van de participant gemeten. Conditie vier werd gebruikt als controleconditie waar de participanten voorafgaand aan het lezen van het verhaal de attitude metingen invulden. Proefpersonen moesten hier voor het lezen van het verhaal de attitudemeting invullen. Het verhaal werd zonder verstoringen gelezen en na het lezen van het verhaal vulden de proefpersonen de resterende afhankelijke metingen in. De deelnemers die een taak toegewezen kregen hadden minder het gevoel dat ze in de wereld van het verhaal zaten. Het toevoegen van spelfouten in de tekst had een negatief effect op de focus van de lezer maar geen invloed op het gevoel dat ze in de wereld van het

verhaal zaten. De variabelen van transportatie zijn dus relatief afhankelijk van elkaar volgens De Graaf et al., (2009). Beide condities hadden vervolgens geen positief of negatief effect op de attitude van de lezer ten opzichte van het Nederlandse asielzoekers beleid en de specifieke regels in asielaanvraag procedures. Het verstoren van de transportatie was in dit onderzoek niet voldoende gelukt om ook daadwerkelijk de overtuiging van de lezer te beïnvloeden.

2.3 Identificatie

Naast transportatie is ook identificatie een mechanisme dat ten grondslag ligt aan de overtuigingskracht van narratieven (Murphy et al., 2013; Moyer-Gusé, Jain & Chung, 2012). Ook blijkt identificatie met de hoofdpersoon uit het verhaal een belangrijk onderdeel van transportatie (Moyer-Gusé, Chung & Jain, 2011). Volgens Busselle en Bilandzic (2008) is identificatie een centraal onderdeel van verbondenheid met het verhaal. De lezer krijgt een parasociale relatie met de hoofdpersoon. Deze relatie lijkt net als een echte relatie een positief effect te hebben op het welzijn van de lezer, zowel mentaal als fysiek (Kreuter, Green, Capella et al., 2007).

Verschillende onderzoekers hebben verschillende visies op het begrip identificatie en de inhoud hiervan. Volgens Moyer-Gusé et al. (2011) zijn er enkele concepten die samenhangen met identificatie maar niet helemaal hetzelfde zijn. Dit zijn wishful identificatie (in hoeverre de hoofdpersoon lijkt op diegene die de lezer graag zou willen zijn), parasociale interactie (reactie op de hoofdpersoon, de lezer ziet hem als vriend) en de waargenomen gelijkenis (in hoeverre vindt de lezer dat de hoofdpersoon op hem of haar lijkt). Cohen, Tal-Or, en Mazor-Tregerman (2015) spreken in hun onderzoek ook over gelijkenis. Ze leggen de focus niet op gelijkenis tussen de personen maar op de gelijkenis van de attitudes van de lezer en hoofdpersoon. De Graaf et al. (2009) meten de mate van identificatie met de hoofdpersoon door middel van de variabelen empathie, overnemen van perspectief en overnemen van identiteit. In het onderhavige onderzoek worden deze laatste variabelen van identificatie aangehouden. De variabelen die in het onderzoek van De Graaf et al. (2009) gebruikt zijn komen deels overeen met de variabelen die Cohen (2001) als onderdeel van identificatie ziet, namelijk empathie en sympathie, en de variabelen die in het onderzoek van Moyer-Gusé et al. (2011) gezien worden als onderdeel van identificatie, namelijk empathie en perspectief nemen.

2.3.1 Het vertelperspectief

De mate van identificatie met de hoofdpersoon kan gemanipuleerd worden door middel van het vertelperspectief. Het vertelperspectief is het perspectief waaruit het verhaal verteld wordt,

bijvoorbeeld het ik- of het zij-perspectief. Wanneer de lezer meer betrokken wordt in het vertelperspectief kan dit zorgen voor een grotere mate van transportatie door middel van sterkere identificatie dan wanneer de lezer op afstand gehouden wordt door het vertelperspectief. Gebleken is dat het beleven van emoties en de mate van aandacht groter zijn bij een ik-perspectief dan bij een auctoriaal perspectief (Hustinx & Smits, 2006). Ook zouden lezers zich meer identificeren met personages in een eerste persoonsperspectief dan bijvoorbeeld een derde persoonsperspectief (Segal et al, 1997; De Graaf et al, 2012). Het effect van het perspectief op de mate van overtuiging is niet in ieder onderzoek hetzelfde. De verschillen in perspectief van het verhaal zorgden in het onderzoek van Hustinx en Smits (2006) uiteindelijk niet voor verschillen in de mate van het eens zijn met de verhaalconsistente overtuigingen. Dit is wellicht te verklaren doordat het onderwerp niet in het interessegebied van de doelgroep lag en de participanten niet voldoende betrokken waren bij het verhaal.

Uit ander onderzoek naar verhaalperspectief bleek dat in studies waar een eerste persoonsperspectief ('ik') werd gebruikt dubbel zo vaak een effect werd gevonden dan wanneer er een derde persoonsperspectief ('hij/zij') werd gebruikt (Winterbottom, Bekker, Conner & Mooney, 2008). Ook in het overzichtsartikel van De Graaf, Hoeken en Sanders (2016) waarin 153 experimentele studies zijn gereviewd wordt gesteld dat door een eerste persoonsperspectief te gebruiken de kans toeneemt dat er effecten zijn op de voorspellers van gedrag, maar dat het geen overtuigende impact garandeert. Het eerste persoonsperspectief wordt gezien als een veelbelovend perspectief wanneer wordt gekeken naar de effectiviteit van teksten. Dit kan verklaard worden aan de hand van twee elementen. Allereerst nodigt het ik-perspectief de lezer uit om het verhaal vanuit het eigen perspectief te interpreteren en te verwerken (Graesser, Olde & Klettke, 2002). Daarnaast speelt ook de waargenomen gelijkheid met de hoofdpersoon een rol. Wanneer factoren als geslacht, leeftijd, achtergrond en dergelijke overeenkomen tussen de twee personen zal de kans op identificatie groter zijn. Hoe hoger deze mate van identificatie is, hoe sterker de ervaring van de hoofdpersoon als relevant wordt gezien voor de lezer (Andsager, Bemker, Coi & Torwel, 2006).

In het onderhavige onderzoek wordt het ik-perspectief op twee manieren aangeboden, namelijk met en zonder interview. Doordat de interviewer, die duidelijk aan bod komt, het verhaal van de geïnterviewde interrumpeert krijgt de lezer naar verwachting minder gelegenheid om te worden getransporteerd. Het ik-perspectief met interview en het ik-perspectief zonder interview worden als verhaal afgezet tegen het zij-perspectief.

Over de wisselwerking tussen transportatie en identificatie is nog veel onduidelijkheid. In dit onderzoek wordt door middel van het verstoren van de transportatie getracht een antwoord te geven op de vraag ‘In hoeverre zijn de mate van identificatie en transportatie binnen narratieven met betrekking tot het persuasieve effect afhankelijk van elkaar?’. Het verstoren van transportatie gebeurt door het verhaal in een interviewvorm aan te bieden. Doordat de interviewer telkens het verhaal van de geïnterviewde (hoofdpersoon) interrumpeert wordt verwacht dat de lezer minder meegevoerd wordt in het verhaal van de hoofdpersoon. Dat levert een versie op waarin weinig transportatie verwacht wordt, maar de lezer wel de mogelijkheid krijgt om zich te identificeren met de hoofdpersoon. Doordat de geïnterviewde haar verhaal vanuit de ik-vorm zal vertellen wordt een sterke mate van identificatie verwacht. De lezer kan door het lezen van het interview desondanks empathie voelen voor de hoofdpersoon en haar perspectief en identiteit overnemen. Deze versie wordt afgezet tegen een verhaal dat verteld wordt vanuit het ik-perspectief waarin wel transportatie verwacht wordt omdat hier geen sprake is van verstoring. Het afzetten van de twee versies van het ik-perspectief tegen elkaar wordt gedaan om te onderzoeken in hoeverre identificatie ook kan plaatsvinden bij een mindere mate van transportatie en in hoeverre de mate van transportatie effect heeft op de overtuigingskracht van het verhaal. De versie met het zij-perspectief (vrouwelijke hoofdpersoon) wordt toegevoegd om te onderzoeken of er daadwerkelijk meer identificatie plaatsvindt bij het ik-perspectief in tegenstelling tot het zij-perspectief en of het ik-perspectief daadwerkelijk een positief effect heeft op de overtuiging van de lezer. Er wordt verwacht dat het oude effect wordt bevestigd waarin namelijk wordt gesteld dat het ik-perspectief, in tegenstelling tot het hij/zij-perspectief, effectiever zou zijn om identificatie te waarborgen en een overtuigender effect heeft op de lezer. Samengevat leidt deze informatie tot de volgende hoofdvraag en hypothesen.

Hoofdvraag:

‘In hoeverre zijn de mate van identificatie en transportatie binnen narratieven met betrekking tot het persuasieve effect afhankelijk van elkaar?’.

Hypothese 1: Het ik-perspectief verhaal zonder interview zal leiden tot een hogere intentie tot het doneren van een nier en een positievere attitude ten opzichte van nierdonatie dan het zij-perspectief verhaal.

Hypothese 2: Door de verstoring van de transportatie door middel van een interview zal er bij de lezer minder aandacht zijn ten opzichte van de tekst, ziet de lezer minder mentale beelden voor zich, is er minder emotie en absorptie bij lezer, zal de lezer minder aanwezig zijn in de narratieve wereld en zal meer aanwezig zijn in de echte wereld dan bij het ik-perspectief. De mate van empathie, het overnemen van perspectief en overnemen van identiteit van de hoofdpersoon zal gelijk blijven tussen het ik-perspectief met interview en het ik-perspectief zonder interview, ondanks het verstoren van de transportatie.

Hypothese 3: Het ik-perspectief zonder interview zal leiden tot een hogere intentie tot het doneren van een nier en een positievere attitude ten opzichte van nierdonatie dan het ik-perspectief met interview, omdat de mate van transportatie bij het ik-perspectief zonder interview hoger is.

3. Methode

In dit onderzoek werd door middel van een experiment getracht een antwoord te vinden op de volgende vraag: ‘In hoeverre zijn de mate van identificatie en transportatie binnen narratieven met betrekking tot het persuasieve effect afhankelijk van elkaar?’. De afhankelijke variabelen die in dit onderzoek zijn onderzocht, zijn transportatie, identificatie en overtuigingskracht.

3.1 Materiaal

Het materiaal van het onderzoek bestond uit drie verschillende versies van een verhaal. De eerste versie was een ik-perspectief tekst waarin een interviewer vragen stelde aan de hoofdpersoon (zie bijlage 1), de tweede versie was een verhaal vanuit het ik-perspectief zonder interviewer (zie bijlage 2) en de derde versie was een verhaal vanuit het zij-perspectief (zie bijlage 3). Inhoudelijk kwamen de verhalen overeen met elkaar. In bijlage 4 is de inhoudelijke theoretische verantwoording van het verhaal te zien. De lengte van ieder verhaal was ongeveer drie A4'tjes lang en het onderwerp dat centraal stond in het verhaal was nierdonatie bij leven. Het verhaal ging over een vrouw die een nier doneerde aan haar beste vriendin. In het verhaal vertelde ze over het proces en hoe ze hier op terug kijkt. Er zijn veel details gegeven in het verhaal en het gevoel van de vrouw werd duidelijk weergegeven.

In de versie waar een interviewer aanwezig was heeft de interviewer vragen gesteld aan de hoofdpersoon. De aard van deze vragen waren uit interesse maar bevatte ook tegenargumenten of een duidelijke mening die niet altijd in lijn was met de mening of gedragingen van de hoofdpersoon. Het doel was om de interviewer vervelend over te laten komen omdat hij de hoofdpersoon soms tegensprak en het verhaal van de hoofdpersoon onderbrak door telkens vragen te stellen. Hierdoor werd geprobeerd om de transportatie te verstoren. In de overige twee versies waren alleen de antwoorden van de hoofdpersoon te zien die samen een verhaal vormden. De vragen van de interviewer ontbraken hier. In de versie met het zij-perspectief werd het verhaal van de hoofdpersoon verteld door iemand anders. De tekst van de hoofdpersoon was inhoudelijk hetzelfde in alle drie de versies.

In tabel 1 staat een uitwerking van het materiaal aan de hand van voorbeeldzinnen. Deze geven kort weer hoe de teksten zijn weergegeven aan de respondenten. De afhankelijke variabelen in dit onderzoek waren de transportatie, identificatie en overtuigingskracht. De mate van transportatie werd geprobeerd te manipuleren door middel van het toevoegen van een interviewer bij het ik-perspectief.

Tabel 1. Voorbeelden van de drie perspectieven van het verhaal

	Ik-perspectief met interview	Ik-perspectief zonder interview	Zij-perspectief
<i>Narratief</i>	<p>Het lijkt wel alsof u redelijk makkelijk dacht over nierdonatie en alleen in het belang van Sandra handelde. Was u zich wel bewust van het feit dat nierdonatie ook effect kon hebben op uw eigen gezondheid?</p> <p>‘Ja, daar was ik mij wel degelijk bewust van maar de kans dat ik er iets aan over zou houden leek heel klein.’</p>	<p>Tijdens het maken van de beslissing om mijn nier te doneren aan Sandra was ik mij er wel bewust van dat het ook effect kon hebben op mijn eigen gezondheid maar de kans dat ik er iets aan over zou houden leek heel klein.</p>	<p>Tijdens het maken van de beslissing om haar nier te doneren aan Sandra, was Bianca zich er wel van bewust van dat het ook effect kon hebben op haar eigen gezondheid maar de kans dat ze er iets aan over zou houden leek heel klein.</p>

3.2 Proefpersonen

In totaal hebben 114 respondenten deelgenomen aan het onderzoek. De respondenten zijn door online programma Qualtrics random toegekend aan een van de drie versies. Dit resulteerde in 35 respondenten voor de versie ‘ik-perspectief met interview’, 41 voor de versie ‘ik-perspectief zonder interview’ en 38 voor de versie ‘zij-perspectief’. De gemiddelde leeftijd van de proefpersonen was 34,8 jaar met een range van 16 tot 70 jaar. Ongeveer de helft van alle proefpersonen was 20 tot 30 jaar oud en ca 25% van alle proefpersonen was tussen de 46 en 60 jaar oud. Deze brede verdeling in leeftijd geeft een goede representatie van de samenleving weer. Ook het opleidingsniveau van de respondenten was goed verdeeld. De hoogst genoten opleiding (huidig of afgerond) van de respondenten zijn respectievelijk 19,3% WO, 33,3% HBO, 40,4% MBO, 1,8% VWO, 4,4% HAVO en 0,9% VMBO.

Na afloop van het experiment is gevraagd of de proefpersonen de tekst aan een stuk door hebben gelezen en aansluitend de vragen hebben beantwoord. Drie respondenten hadden dit niet gedaan en deze zijn uit de dataset verwijderd. Van de respondenten die overbleven was 52,6% wel donor en 45,6% geen donor. Twee respondenten hebben deze vraag niet ingevuld. Van de respondenten kent 18,4% (21 personen) iemand die bij leven een nier gedoneerd heeft aan een bekende en 80,7% niet. Vijf van de respondenten die iemand kende

die bij leven een nier heeft gedoneerd kregen de versie 'ik-perspectief met interview', zeven de versie 'ik perspectief zonder interview' en negen de versie 'zij-perspectief' random toegewezen. Niemand van de respondenten stond op dat moment zelf op de wachtlijst voor een nieuwe nier. Van de respondenten kenden vier personen iemand in de directe omgeving die op dat moment op de wachtlijst stond voor een nieuwe nier. Door de random toewijzing hebben twee van deze respondenten de versie 'ik-perspectief zonder interview' en twee de versie 'zij-perspectief' gelezen. Om na te gaan of de varianties tussen de groepen niet ongelijk waren is een Levene's test uitgevoerd waaruit bleek dat de variantie tussen de groepen niet ongelijk was ($p = .639$).

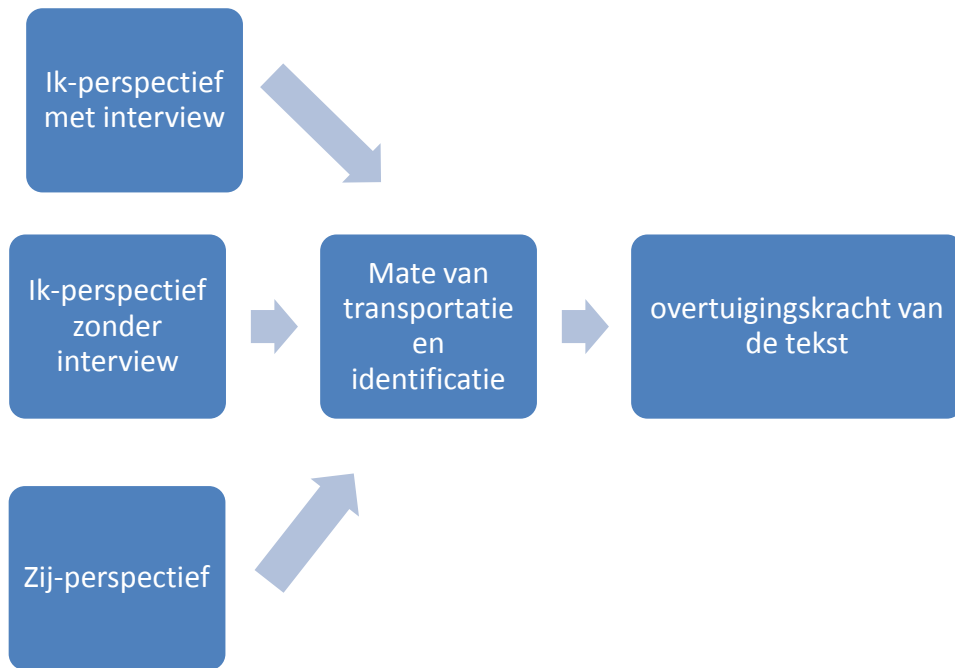
Ethische verantwoording

Door voorafgaand aan het onderzoek aan te geven dat deelname aan het onderzoek volledig anoniem was en de gegevens van de respondenten strikt vertrouwelijk werden behandeld is er rekening gehouden met integriteit van de respondenten. De respondenten hebben het onderzoek alleen ingevuld wanneer zij ermee akkoord gingen dat de antwoorden anoniem werden verwerkt en niet aan derden verstrekt werden. Ook zijn voorafgaand aan het onderzoek korte instructies gegeven en zijn de respondenten op de hoogte gebracht van de duur van het invullen van het onderzoek. De proefpersonen hadden de mogelijkheid om gedurende het onderzoek te stoppen op het moment dat zij dat graag wilde.

3.3 Onderzoeksontworp

Er was sprake van een tussenproefpersoonontwerp. De proefpersonen zijn aan een van de drie versies blootgesteld, namelijk; het ik-perspectief met interview, het ik-perspectief zonder interview of het zij-perspectief. Er was geen sprake van een controlegroep. In onderstaand model is een overzichtelijke visuele weergave van het experiment te zien.

Model 1: visuele weergave experiment

3.4 Instrumentatie

In dit onderzoek zijn de afhankelijke variabelen transportatie, identificatie en overtuigingskracht getoetst. Daarnaast zijn er algemene vragen gesteld aan de respondenten. In bijlage 5 is de vragenlijst te zien met alle vragen die aan de respondenten gesteld zijn.

Algemene vragen

Voorafgaand aan de tekst die de respondenten te lezen kregen zijn er vragen gesteld over het geslacht, leeftijd en opleidingsniveau van de respondenten. Vervolgens is gevraagd of de respondenten donor zijn en of ze iemand kennen die bij leven een nier gedoneerd heeft aan een bekende.

Ook is voor het lezen van de tekst gemeten in hoeverre de respondent zelf zou overwegen om bij leven een nier te doneren aan bijvoorbeeld ouders, goede kennis en beste vriend(in). In totaal zijn zes van deze soortgelijke vragen gesteld. Uiteindelijk zijn enkel drie van deze vragen gebruikt om te onderzoeken in hoeverre de respondenten voorafgaand aan het lezen van de tekst al bereid waren tot nierdonatie bij leven. Deze drie vragen zijn na het

lezen van de tekst nog eens gesteld in een andere vergelijkbare vorm. De overige drie vragen over de intentie zijn niet meegenomen in het onderzoek.

Identificatie

De mate van identificatie is gemeten met behulp van de identificatieschaal van De Graaf, Hoeken, Sanders en Beentjes (2012). Om de identificatie met de hoofdpersoon uit het verhaal te meten zijn drie variabelen onderzocht, namelijk: empathie, overnemen van perspectief en overnemen van identiteit. Deze worden hieronder uiteengezet met voorbeelden van bijbehorende vragen. De vragen zijn door de proefpersonen beantwoord op een zevenpuntsschaal waar één staat voor helemaal niet mee eens en zeven voor helemaal mee eens. In totaal zijn zeven items bevraagd. De betrouwbaarheid van alle items die samen de identificatie meten was adequaat: $\alpha = .91$.

Empathie

De empathie van de lezer met de hoofdpersoon is gemeten door twee items. Een voorbeeld hiervan is: 'Ik voelde mee met (de hoofdpersoon)'. De betrouwbaarheid van empathie als onderdeel van identificatie was adequaat: $\alpha = .95$.

Overnemen van perspectief

In hoeverre de lezer het perspectief van de hoofdpersoon overneemt is gemeten met behulp van drie items. Een voorbeeld hiervan is: 'Terwijl ik aan het lezen was, beeldde ik me in hoe het voor (de hoofdpersoon) moest zijn om het beschrevene mee te maken'. De betrouwbaarheid van overnemen van perspectief als onderdeel van identificatie was adequaat: $\alpha = .93$.

Overnemen van identiteit

Om de mate van overname van identiteit van de hoofdpersoon door de lezer te meten zijn twee items bevraagd. Een voorbeeld van een item is: 'In mijn verbeelding was het net alsof ik (de hoofdpersoon) was'. De betrouwbaarheid van overnemen van identiteit als onderdeel van identificatie was adequaat: $\alpha = .94$.

Transportatieschaal:

Ook de mate van transportatie is gemeten met behulp van de transportatieschaal van De Graaf, Hoeken, Sanders en Beentjes (2012). Om de mate van transportatie te meten zijn de volgende variabelen gemeten; aandacht, mentale beelden, emotie, absorptie, aanwezig zijn in de narratieve wereld en niet aanwezig zijn in de echte wereld. Deze worden hieronder uiteengezet met voorbeelden van bijbehorende vragen. Alle vragen zijn beantwoord op een zevenpuntsschaal waarbij één staat voor helemaal. niet mee eens en zeven voor helemaal mee eens. In totaal is de mate van transportatie door dertien items gemeten. De betrouwbaarheid van de items die de mate van transportatie meten was adequaat: $\alpha = .96$.

Aandacht.

Om de mate van aandacht te meten zijn er twee items bevroegd. Een voorbeeld van een item is: 'Tijdens het lezen werd mijn aandacht helemaal in beslag genomen door het verhaal'. De betrouwbaarheid van aandacht als onderdeel van transportatie was adequaat: $\alpha = .86$.

Mentale beelden

Om te meten in hoeverre de lezer het verhaal als beeld mentaal voor zich ziet zijn twee items bevroegd. Een voorbeeld hiervan is: 'Ik beeldde me de beschreven gebeurtenissen in'. De betrouwbaarheid van mentale beelden als onderdeel van transportatie was adequaat: $\alpha = .88$.

Emotie

Om te meten in hoeverre de lezer geëmotioneerd raakt door het verhaal zijn twee items bevroegd. Een voorbeeld van een item is: 'Ik vond het verhaal aangrijpend'. De betrouwbaarheid van emotie als onderdeel van transportatie was adequaat: $\alpha = .85$.

Absorptie

De mate waarin de lezer werd geabsorbeerd in het verhaal is door twee items bevroegd. Een voorbeeld hiervan is: 'Tijdens het lezen ging ik helemaal op in het verhaal'. De betrouwbaarheid van absorptie als onderdeel van transportatie was adequaat: $\alpha = .93$.

Aanwezig zijn in de narratieve wereld

In hoeverre de lezer aanwezig is in de narratieve wereld is bevraagd met behulp van twee items. Een voorbeeldvraag is: 'Toen ik het verhaal las, leek het alsof ik er in gedachten bij was'. De betrouwbaarheid van aanwezig zijn in de narratieve wereld als onderdeel van transportatie was adequaat: $\alpha = .89$.

Niet aanwezig zijn in de echte wereld

De mate van afwezigheid in de 'echte' wereld is gemeten door middel van drie items. Een voorbeeld om de mate van afwezigheid te meten is: 'Terwijl ik het verhaal las, was ik mijn dagelijkse beslommeringen vergeten'. De betrouwbaarheid van niet aanwezig zijn in de echte wereld als onderdeel van transportatie was adequaat: $\alpha = .92$.

Overtuigingskracht

De overtuigingskracht wordt gemeten door middel van de attitude en gedragsintentie tot het worden van donor.

Attitude

Met behulp van de attitude gerichte vragen uit Hoeken, Hornikx en Hustinx (2012) wordt de attitude van de lezer ten opzichte van het worden van nierdonor gemeten. Er zijn vier attitudes gemeten om de uiteindelijke attitude van de lezer vast te stellen. Een voorbeeld voor het meten van de attitude is 'Als ik mijn nier doneer is dat .. goed/slecht, oninteressant / interessant. De items zijn op een zevenpuntsschaal gemeten. De betrouwbaarheid van de attitude ten opzichte van het gedrag bestaande uit vier items was adequaat: $\alpha = .81$.

Gedragsintentie

Om de overtuigingskracht van de tekst te meten zijn na het lezen van de tekst vragen gesteld over de intentie tot het doneren van een nier. De gedragsintentie is gemeten met behulp van de vragen uit het boek van Hoeken, Hornikx en Hustinx (2012). Er zijn drie stellingen bevraagd om de intentie te meten. Deze stellingen kwamen inhoudelijk overeen met de stellingen die vooraf de gedragsintentie hebben gemeten. Een voorbeeldvraag voor het meten van de gedragsintentie is: 'Ik zou overwegen om een nier te doneren wanneer iemand in mijn directe omgeving deze nodig heeft'. De stellingen zijn beantwoord op een achtpuntsschaal waar

één staat voor ‘zeker niet’ en acht voor ‘zeker wel’. De betrouwbaarheid van de items die de gedragsintentie meten was adequaat: $\alpha = .84$.

3.5 Procedure

De afname van het experiment is individueel verlopen. Mensen zijn via sociale media kanalen opgeroepen om mee te doen aan het experiment. Dit was volledig vrijwillig. Door een online link te openen konden de respondenten aan het online experiment beginnen via www.qualtrics.com. Iedere respondent kreeg willekeurig een van de drie versies van het materiaal toegewezen en heeft hier vervolgens vragen over beantwoord. Na het uitvoeren van het experiment konden de deelnemers het tabblad ‘Qualtrics’ afsluiten en waren ze klaar. Bij het uitvoeren van het experiment was geen proefleider aanwezig, de deelnemers hebben het experiment in de eigen tijd en eigen omgeving ingevuld zonder hier een beloning voor te krijgen.

3.6 Statistische toetsing

De afhankelijke variabelen in dit onderzoek waren de transportatie, identificatie en overtuigingskracht van de tekst. Om te onderzoeken of er verschil was in de mate van transportatie, identificatie en overtuigingskracht tussen de drie versies werd per variabele een eenweg variantie-analyse uitgevoerd. De gemiddelden van de groepen zijn vergeleken met elkaar en op basis hiervan is een conclusie getrokken over de effectiviteit van de manipulatie. Voor het uitvoeren van de eenweg variantie-analyse moest aan een aantal assumpties worden voldaan, namelijk; 1) de afhankelijke variabele moet minimaal van intervalniveau zijn; 2) de verschillende groepen mogen elkaar niet beïnvloeden; 3) de afhankelijke variabele moet normaalverdeeld zijn. Volgens Field (2013) zijn de data normaalverdeeld bij een steekproefomvang van meer dan honderd, wat in dit experiment het geval was; 4) de varianties mogen niet ongelijk zijn. Naar aanleiding van de Levene’s test bleek de variantie tussen de groepen niet ongelijk ($p = .639$). Aan al deze assumpties is voldaan.

4. Resultaten

Om de onderzoeksvraag : ‘In hoeverre zijn de mate van identificatie en transportatie binnen narratieven met betrekking tot het persuasieve effect afhankelijk van elkaar?’ te beantwoorden zijn verschillende hypothesen opgesteld. Onderstaand worden deze hypothesen met bijbehorende resultaten besproken.

4.1 Attitude en intentie

Om hypothese één te toetsen, waarin gesteld wordt dat het ik-perspectief verhaal zonder interview zal leiden tot een hogere intentie tot het doneren van een nier en een positievere attitude ten opzichte van nierdonatie dan het zij-perspectief verhaal, is een eenweg variantie-analyse (ANOVA) uitgevoerd voor attitude en intentie met als factor perspectief. Uit deze analyse is geen significant effect gebleken van perspectief op de attitude ($F(2,111) = 1.43, p = .244$). Het verhaalperspectief heeft geen effect op de attitude ten opzichte van nierdonatie bij leven. Ook is geen significant effect gebleken van perspectief op intentie ($F(2,111) = 2.27, p = .108$). Omdat het gaat om een gerichte hypothese kunnen de p-waarden gehalveerd worden. Het lijkt voor de intentie tot nierdonatie bij leven niet uit te maken of een tekst wordt aangeboden in het ik-perspectief (zonder interview) of het zij-perspectief. De intentie tot nierdonatie bij leven werd na het lezen van de tekst bij alle drie de verschillende versies hoog beoordeeld. Op een achtpuntsschaal werd de intentie gemiddeld beoordeeld tussen de 6 en 7.

Ook is voorafgaand aan het lezen van de tekst gevraagd in hoeverre de respondenten bereid waren tot het doneren van een nier bij leven. Uit een eenweg variantie-analyse voor intentie voorafgaand aan het lezen van de tekst met als factor perspectief bleek geen significant verschil ($F(2,111) = 2.08, p = .130$). Er was geen verschil in intentie tot nierdonatie voordat de respondenten toegewezen werden aan een van de drie perspectieven. De intentie tot nierdonatie voorafgaand aan het lezen van de tekst verschilden per versie niet van elkaar.

Ook is getoetst of er een significant verschil was tussen de intentie tot nierdonatie bij leven voor en na het lezen van de tekst per versie. Uit een *t*-toets voor intentie bleek bij zowel het ik-perspectief zonder interview ($t(40) = .96, p = .344$) als het zij-perspectief ($t(37) = .30, p = .764$) geen significant verschil te zijn tussen de intentie voorafgaand aan het lezen van de tekst en na het lezen van de tekst. Het lijkt dat bij zowel het ik-perspectief zonder interview als het zij-perspectief het narratief geen invloed heeft op de intentie tot nierdonatie bij leven. Wel was er een marginaal verschil bij het ik-perspectief met interview ($t(34) = 1.90, p = .066$).

Er lijkt hier een trend te zijn dat het narratief met ik-perspectief met interview een positief effect lijkt te hebben op de intentie tot nierdonatie bij leven. Voorafgaand aan het lezen van de tekst werd de intentie tot nierdonatie marginaal lager beoordeeld dan na het lezen van de tekst. Voor en na het lezen van de tekst lag de intentie tot nierdonatie gemiddeld tussen de 6 en 7 op een achtpuntsschaal bij alle drie de versies.

Tabel 2. Gemiddelden en standaarddeviaties van de attitude en intentie door versie op een zevenpuntsschaal (attitude) of achtpuntsschaal (intentie) waarbij één laag is en zeven/acht hoog. ($N = 114$).

	Versie 1		Versie 2		Versie 3	
	Ik-perspectief met interview		Ik-perspectief zonder interview		Zij-perspectief	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Attitude	5.55	(.91)	5.27	(1.36)	5.67	(.81)
Intentie vooraf	6.66	(1.24)	6.08	(1.54)	6.53	(1.07)
Intentie achteraf	6.88	(1.18)	6.20	(1.58)	6.48	(1.29)

4.2 Transportatie en identificatie

Om hypothese twee te toetsen, namelijk: ‘Door de verstoring van de transportatie door middel van een interview zal er bij de lezer minder aandacht zijn ten opzichte van de tekst, ziet de lezer minder mentale beelden voor zich, is er minder emotie en absorptie bij lezer, zal de lezer minder aanwezig zijn in de narratieve wereld en zal meer aanwezig zijn in de echte wereld dan bij het ik-perspectief. De mate van empathie, het overnemen van perspectief en overnemen van identiteit van de hoofdpersoon zal gelijk blijven tussen het ik-perspectief met interview en het ik-perspectief zonder interview, ondanks het verstoren van de transportatie’, wordt een eenweg variantie-analyse (ANOVA) uitgevoerd met als factor perspectief. Deze eenweg variantie-analyse wordt uitgevoerd voor de variabele transportatie en de onderdelen van transportatie, namelijk: aandacht, mentale beelden, emotie, absorptie, aanwezig zijn in de narratieve wereld en niet aanwezig zijn in echte wereld. In tabel 3 zijn de bijbehorende gemiddelden en standaarddeviaties te zien. Uit zowel de analyse van perspectief op

transportatie ($F(2,111) = 1.82, p = .167$), als de analyse van perspectief op de onderdelen van transportatie, namelijk: aandacht ($F(2,111) = .49, p = .616$), mentale beelden ($F(2,111) = 1.20, p = .304$), emotie ($F(2,111) = 1.41, p = .248$), absorptie ($F(2,111) = 1.89, p = .156$), aanwezig zijn in de narratieve wereld ($F(2,111) = 1.46, p = .237$) en niet aanwezig zijn in de echte wereld ($F(2,111) = 1.88, p = .158$) kwamen geen significante resultaten. Omdat het gaat om een gerichte hypothese kunnen de p-waarden gehalveerd worden.

Om de mate van transportatie te bepalen is gekeken naar de gemiddelden die uit het experiment naar voren zijn gekomen. Bij de toetsing van de transportatie is een zevenpuntsschaal gehanteerd. De onderdelen van transportatie scoren over het algemeen rond het gemiddelde. De variabelen aandacht en mentale beelden scoren bij alle versies wat hoger dan de andere variabelen van transportatie. Deze gemiddelden variëren van 4.71 tot 5.39. Op de variabelen emotie, absorptie, aanwezig zijn in de narratieve wereld en niet aanwezig zijn in het echte wereld wordt lager gescoord. Deze scores zijn laag tot gemiddeld, variërend van 3.09 tot 4.88. De transportatie in totaal is net boven gemiddeld, maar niet erg hoog. De precieze gemiddelden en standaarddeviaties zijn terug te vinden in Tabel 3.

Tabel 3. Gemiddelden en standaarddeviaties van de onderzochte variabelen van transportatie door versie op een zevenpuntsschaal waarbij één laag is en zeven hoog. ($N = 114$).

	Versie 1		Versie 2		Versie 3	
	Ik-perspectief met interview		Ik-perspectief zonder interview		Zij-perspectief	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Aandacht	4.99	(1.22)	4.71	(1.51)	4.97	(1.47)
Mentale beelden	5.09	(1.32)	4.94	(1.32)	5.39	(1.33)
Emotie	4.66	(1.50)	4.33	(1.34)	4.88	(1.58)
Absorptie	4.43	(1.48)	3.88	(1.50)	4.49	(1.63)
Aanwezig zijn in de narratieve wereld	4.16	(1.57)	3.63	(1.37)	4.16	(1.76)

Niet aanwezig zijn in de echte wereld	3.54 (1.70)	3.09 (1.56)	3.79 (1.64)
Transportatie totaal	4.41 (1.22)	4.02 (1.19)	4.55 (1.43)

Daarnaast werd verwacht dat ondanks het verstoren van de transportatie, de mate van empathie, het overnemen van perspectief en het overnemen van identiteit gelijk zouden zijn bij zowel het ik-perspectief zonder interview, als het ik-perspectief met interview. Uit zowel de analyse van perspectief op de identificatie ($F(2,111) = 1.66, p = .194$), als op de onderdelen van identificatie, namelijk; empathie ($F(2,111) = .72, p = .489$), overnemen perspectief ($F(2,111) = 1.16, p = .317$) en overnemen identiteit ($F(2,111) = 2.05, p = .133$) bleken geen significantie resultaten. De mate van empathie, het overnemen van perspectief, het overnemen van identiteit en identificatie in het algemeen bleken zoals verwacht niet te verschillen tussen ik-perspectief met interview en ik-perspectief zonder interview.

Aan de gemiddelden, die in Tabel 4 te zien zijn, is te zien dat er wel degelijk sprake is van identificatie met de hoofdpersoon. Zowel bij het ik-perspectief zonder interview als bij het zij-perspectief kon de lezer zich goed identificeren met de hoofdpersoon. De hoge mate van identificatie is voornamelijk te danken aan het overnemen van perspectief en de empathie met de hoofdpersoon. Wanneer het specifiek op het overnemen van de identiteit aankomt wordt identificatie over het algemeen lastiger bevonden.

Op een schaal van één tot zeven scoren de variabelen empathie en overnemen van perspectief als onderdelen van identificatie gemiddeld tussen de 5 en 6 bij alle versies van de tekst. De identificatie scoort in totaal als onderdeel tussen de 4,5 en 5 op een schaal van één tot zeven, wat gemiddeld tot hoog is. De enige variabele van identificatie die relatief laag scoort bij alle versies is het overnemen van de identiteit. De gemiddelden bij deze variabele blijven rond de 3 schommelen. De precieze gemiddelden en standaarddeviaties zijn terug te vinden in Tabel 4.

Tabel 4. Gemiddelden en standaarddeviaties van de onderzochte variabelen van identificatie door versie op een zevenpuntsschaal waarbij één laag is en zeven hoog. ($N = 114$).

	Versie 1		Versie 2		Versie 3	
	Ik-perspectief met interview		Ik-perspectief zonder interview		Zij-perspectief	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Empathie	5.42	(1.28)	5.32	(1.15)	5.64	(1.26)
Overnemen van perspectief	5.27	(1.40)	5.01	(1.34)	5.46	(1.27)
Overnemen van identiteit	3.66	(1.82)	2.96	(1.57)	3.66	(1.88)
Identificatie totaal	4.85	(1.25)	4.51	(1.38)	5.00	(1.28)

4.3 Effect van transportatie op intentie

Om hypothese drie te toetsen, namelijk: Het ik-perspectief zonder interview zal leiden tot een hogere intentie tot het doneren van een nier en een positievere attitude ten opzichte van nierdonatie dan het ik-perspectief met interview, omdat de mate van transportatie bij het ik-perspectief zonder interview hoger is, zijn er reeds enkele eenweg variantie-analyses uitgevoerd. Bij de toetsing van hypothese een waar de overtuigingskracht is gemeten middels een eenweg variantie-analyse is bleek geen verschil te zijn in de intentie tot het doneren van een nier bij leven na het lezen van de tekst. Bij de toetsing van hypothese twee is de rol van de transportatie onderzocht. De mate van transportatie werd niet hoger bevonden bij het ik-perspectief zonder interview dan bij het ik-perspectief met interview. De bijbehorende gemiddelden en standaarddeviaties zijn terug te vinden in Tabel 2 (intentie) en 3 (transportatie).

5. Conclusie en discussie

In de conclusie en discussie van het onderzoek wordt getracht antwoord te geven op de hoofdvraag: ‘In hoeverre zijn de mate van identificatie en transportatie binnen narratieven met betrekking tot het persuasieve effect afhankelijk van elkaar?’. Uit de resultaten is gebleken dat geen van de gestelde hypothesen volledig ondersteund kan worden. Waar verwacht werd dat de transportatie door middel van een interview verstoord zou worden is dit niet gebeurd. Hierdoor is niet duidelijk welke invloed het verstoren van de transportatie zou kunnen hebben op de identificatie van de lezer met de hoofdpersoon en de overtuigingskracht van de tekst. De relatie tussen transportatie en identificatie binnen narratieven is naar aanleiding van dit onderzoek niet vast te stellen. Wel trad er bij alle drie de teksten een gelijke mate van identificatie op met de hoofdpersoon na het lezen van de tekst. Ondanks dat er geen verband is gevonden van de mate van transportatie op de mate van identificatie met de hoofdpersoon en de overtuigingskracht van de tekst, is dit onderzoek een waardevolle toevoeging aan de reeds bestaande kennis op het gebied van narratieven in de gezondheidscommunicatie. In het volgende gedeelte worden de gevonden resultaten bediscussieerd waardoor mogelijk interessante uitdagingen voor nieuw onderzoek ontstaan.

5.1 Attitude en intentie

Onderstaand worden de resultaten die zijn voorgekomen uit de toetsing van hypothese een besproken. Allereerst wordt het niet gevonden effect van perspectief op attitude en intentie bediscussieerd, vervolgens wordt de toetsing van de intentie voorafgaand aan het lezen van de tekst besproken en tenslotte het verschil in intentie per versie voorafgaand aan het lezen van de tekst ten opzichte van de intentie na het lezen van de tekst.

5.1.1 perspectief op attitude en intentie

Allereerst werd verwacht dat het ik-perspectief verhaal zonder interview zou leiden tot een hogere intentie tot het doneren van een nier en een positievere attitude ten opzichte van nierdonatie dan het zij-perspectief verhaal. Er werd geen significant effect gevonden van perspectief op attitude maar wel bleek er een marginaal effect van perspectief op intentie. Er leek een trend te zijn dat het verhaalperspectief effect heeft op de intentie tot nierdonatie bij leven. In de hypothese werd naar aanleiding van de theorie gesteld dat de intentie tot het doneren van een nier bij leven hoger zou zijn na het lezen van het ik-perspectief zonder interview in tegenstelling tot het zij-perspectief. Na een post hoc Bonferroni toets bleek dit niet het geval.

Dat het ik-perspectief geen overtuigender effect had dan het zij-perspectief is tegenstrijdig met de theorie. In de overzichtsstudie van De Graaf, Hoeken en Sanders (2016) werd na het analyseren van 153 artikelen gesteld dat door een eerste persoonsperspectief te gebruiken de kans toeneemt dat er effecten zijn op de voorspellers van gedrag maar het geen overtuigende impact garandeert. Uit ander onderzoek naar verhaalperspectief bleek dat in studies waar een eerste persoonsperspectief ('ik') werd gebruikt dubbel zo vaak een effect vonden dan wanneer er een derde persoonsperspectief ('hij/zij') werd gebruikt (Winterbottom, Bekker, Conner & Mooney, 2008). De effectiviteit van verhalen kan in het onderhavige experiment uitgedrukt worden in positievere attitude ten opzichte van nierdonatie en hogere intentie tot het doneren van een nier. Omdat er geen significant verschil was bij de attitude en een marginaal verschil bij intentie, die na een post hoc Bonferroni toets niet relevant bleek te zijn, wordt bovenstaande theorie in dit onderzoek niet ondersteund.

Toch is het ik-perspectief niet altijd effectiever of overtuigender. In het onderzoek van Hustinx en Smits (2006) zorgden de verschillen in perspectief uiteindelijk niet voor verschillen in de mate van het eens zijn met de verhaalconsistente overtuigingen. Er werd gesteld dat de uitkomst wellicht te verklaren was doordat het onderwerp niet in het interessegebied van de doelgroep lag en de participanten dus niet voldoende betrokken waren bij het verhaal. Er is gekeken of deze verklaring ook in het onderhavige experiment van toepassing kon zijn. Toch lijkt dit hier geen verklaring te zijn voor het niet vinden van effecten. Door te kiezen voor het onderwerp nierdonatie bij leven is geprobeerd om een onderwerp centraal te stellen dat voor iedereen gelijkwaardig interessant is en vergelijkbare betrokkenheid heeft bij de respondenten. Wanneer gekozen zou zijn voor het onderwerp roken zou het verschil tussen wel en niet rokers wellicht zorgen voor een verschil in betrokkenheid bij het onderwerp. Toch is ook hier de mogelijke betrokkenheid bij het onderwerp getoetst door te vragen of de respondenten wel of geen donor waren (na overlijden) en of zijzelf of iemand in de omgeving ooit te maken heeft gehad met enige vorm van nierdonatie bij leven. Om te toetsen of er sprake was van een proefpersoonartefact is een Levene's test uitgevoerd. Naar aanleiding van de Levene's test bleek de variantie tussen de groepen niet verschillend.

Om uit te sluiten dat de proefpersonen per versie voorafgaand aan het lezen van de tekst al significant minder intentie tot nierdonatie bij leven hadden is het verschil in intentie voor en na het lezen van de tekst getoetst. Hier kwamen geen significante resultaten uit. Het bleek dat geen groep al meer of minder intentie tot nierdonatie bij leven had voor het lezen van de tekst dan een andere groep. Dit was positief voor het verloop van het onderzoek. Wanneer dit wel

het geval was geweest was het lastiger om de rol van de tekst in dit experiment vast te stellen. Op basis van de bovenstaande bevindingen kan verwacht worden dat het perspectief waarin de tekst aangeboden werd geen verschil uitmaakte voor de overtuigingskracht van de tekst.

5.1.2 verschil in intentie door de tekst

De invloed van de tekst op de intentie tot nierdonatie bij leven is ook per versie getoetst, door de intentie voorafgaand aan het lezen van de tekst af te zetten tegen de intentie na het lezen van de tekst. Bij het ik-perspectief met interview is een marginaal verschil gevonden tussen de intentie voorafgaand aan het lezen van de tekst en na het lezen van de tekst. Hier lijkt een trend te zijn dat de tekst met het ik-perspectief met interview een positief effect had op de intentie tot nierdonatie bij leven bij de respondenten. De enigszins tegenstrijdige mening van de interviewer in deze tekst zou dit marginaal effect kunnen verklaren.

Voorafgaand aan het lezen van de tekst hadden de respondenten waarschijnlijk nog niet heel diep nagedacht over dit onderwerp en was hun mening gebaseerd op de minimale kennis die ze hadden over nierdonatie bij leven. In de tekst werd het onderwerp positief belicht vanuit de hoofdpersoon maar had de interviewer een enigszins kritische, sceptische kijk op het onderwerp. Doordat in de tekst tegenargumenten gegeven werden door de interviewer is het mogelijk dat de lezer de tekst minder als overtuigende tekst zag omdat er voor- en tegenargumenten werden gegeven. In de andere twee teksten (ik-perspectief zonder interview en zij-perspectief) werden geen tegenargumenten gegeven. In het theoretisch kader werd gesteld dat het belangrijk is om te anticiperen op eventuele obstakels om daarmee tegenargumenten voor te zijn. Onder andere dit zou de kloof tussen intentie en gedrag overwinnen (Boeijinga et al. 2013). In het onderhavige experiment is het gedrag niet gemeten maar het is wel mogelijk dat de intentie marginaal versterkt werd omdat de lezer zelf geen tegenargumenten hoefde te vormen, deze werden in de tekst al gegeven. De gegeven tegenargumenten in de tekst vormen daarmee een mogelijke verklaring waarom de intentie na het lezen van de tekst met de tegenargumenten marginaal hoger is dan voor het lezen van de tekst. Toch is het belangrijk om hier een kanttekening bij te plaatsen. Het gevonden effect is niet erg sterk en zoals reeds gesteld verschilde de intentie tot nierdonatie bij leven voor en na het lezen van de tekst niet significant met de andere twee versies.

Uit de analyse bleek dat bij het ik-perspectief zonder interview en zij-perspectief geen significant verschil was tussen de intentie tot nierdonatie bij leven voorafgaand aan het lezen van de tekst ten opzichte van de intentie na het lezen van de tekst. De tekst heeft hier geen effect gehad op de intentie tot nierdonatie, waarvoor enkele verklaringen mogelijk zijn. Het is

mogelijk dat mensen sociaal wenselijke antwoorden geven voorafgaand aan het lezen van de tekst waardoor een plafondeffect bereikt wordt. Het is lastig om een nog hoger antwoord te geven wanneer er naar de intentie wordt gevraagd na het lezen van de tekst. Wellicht willen mensen graag vasthouden aan de antwoorden die ze gegeven hadden voor het lezen van de tekst omdat ze toch het gevoel hebben dat geprobeerd wordt om invloed uit te oefenen op hen. De weerstand tegen beïnvloeding is wellicht sterker dan de overtuigingskracht van de tekst.

Een andere verklaring is in deze context waarschijnlijker. Het is mogelijk dat mensen sowieso een nier willen doneren aan iemand in de naaste omgeving zoals een ouder of kind, wanneer dit nodig is. Een tekst zal geen invloed hebben op deze beslissing. De absolute gemiddelden voor intentie tot nierdonatie voorafgaand aan het lezen van de tekst waren namelijk al redelijk hoog. In het onderzoek van Hustinx en Smits (2006) is de overtuigingskracht van het verhaal gemeten door de mate van het eens zijn met de verhaalconsistente overtuigingen. De gemiddelden van het eens zijn met de verhaalconsistente overtuigingen zijn laag tot gemiddeld, wat beduidend lager is dan de gemiddelde intentie tot nierdonatie (voor én na het lezen van de tekst) in het onderhavige experiment. Deze verscheidenheid in resultaten is wellicht te wijten aan het verschil in onderwerp tussen de twee onderzoeken, namelijk nierdonatie en ontvoering. Ook is in de tekst gesproken over nierdonatie aan een vriendin en wordt er vervolgens gevraagd of de respondenten een nier zouden doneren aan iemand in de naaste omgeving. Dit hoeft niet per se een vriendin te zijn maar kan ook een ouder of kind zijn.

Ook kan er gekeken worden naar de invalshoek en aard van het onderwerp. In de overzichtsstudie van De Graaf, Hoeken en Sanders (2016) werd gesuggereerd dat wanneer gezond gedrag centraal stond in de tekst dat dan vaker een effect werd gevonden op intentie. Nu is het lastig om de tekst uit het onderhavige onderzoek toe te wijzen als gezond of ongezond gedrag omdat het doneren van een nier bij leven niet als gezond of ongezond wordt gezien zoals bijvoorbeeld roken of alcoholconsumptie wel als ongezond gedrag wordt aangemerkt. Vaak hebben mensen niet genoeg kennis over het onderwerp nierdonatie bij leven om het te zien als gezond of ongezond omdat ze er vaak nog nooit mee te maken hebben gehad en niet weten wat de gevolgen kunnen zijn.

5.2 Transportatie en identificatie

Onderstaand worden de resultaten die zijn voortgekomen uit de toetsing van hypothese twee bediscussieerd. Allereerst wordt het niet vinden van een effect op transportatie besproken en daarna de mate van identificatie.

5.2.1. transportatie en het verstoren van transportatie

Er werd verwacht dat de transportatie bij het ik-perspectief minder zou worden door het verhaal te vertellen in de vorm van een interview. Door het interrumpen van de hoofdpersoon door de interviewer zou de transportatie verstoord worden en deze verstoring zou zorgen voor minder transportatie. Ook werd verwacht dat nog steeds identificatie met de hoofdpersoon zou optreden. Na het uitvoeren van het experiment bleek dat deze verwachting niet volledig ondersteund kon worden. Het is niet gelukt om de transportatie te verstoren wat blijkt uit het niet vinden van een significant verschil in de mate van transportatie tussen het ik-perspectief met en zonder interview. Ook in eerdere onderzoeken waarin geprobeerd werd om de transportatie (op andere manieren) te verstoren is dit niet of niet voldoende gelukt door middel van de manipulatie (De Graaf et al, 2009; Green en Brock, 2000). In deze onderzoeken is de transportatie op een andere manier (het geven van instructies gedurende het lezen van de tekst) verstoord dan in het onderhavige experiment. Ondanks dat het niet is gelukt om de transportatie te verstoren is gebleken dat de mate van identificatie met de hoofdpersoon in alle drie de versies gelijk was aan elkaar. Wanneer er gekeken wordt naar de absolute gemiddelden van de identificatie valt vast te stellen dat de mate van identificatie bij alle drie de versies redelijk hoog was.

In voorgaand onderzoek is vaker geprobeerd om effecten te vinden op transportatie na een tekstmanipulatie. Hieruit bleek dat er vaker geen effecten worden gevonden dan wel. In de overzichtsstudie van De Graaf, Hoeken en Sanders (2016) is bij vier studies een effect gevonden op transportatie door middel van een tekstmanipulatie. De onderwerpen die in deze studies centraal stonden waren cocaïnegebruik (winst- vs. verliesframe), huidkankerpreventie (narratief over onderwerp vs. controleconditie ander onderwerp), binge drinking (hoog vs. laag emotionele tekst) en nog een keer huidkankerpreventie (narratief vs. geen narratief). Twee van deze teksten gingen over dezelfde ziekte en het voorkomen hiervan en de andere twee studies gingen over drank en drugs. In hoeverre het onderwerp een rol speelt bij het vinden van effecten op transportatie wordt uit bovenstaande bevindingen niet duidelijk. Wel is opvallend dat vaker geen (dertien van de zeventien keer) effect wordt gevonden op transportatie door tekstmanipulatie dan dat wel effect wordt gevonden.

In het onderhavige experiment is geprobeerd om de transportatie te verstoren door middel van een interview. Wellicht is dit niet gelukt doordat de interviewer relatief minder aan het woord was dan de hoofdpersoon en de lezer dit daarom minder in zich op nam of minder aandacht besteedde aan de interviewer. Het is mogelijk dat de lezer de vragen uit het interview minder aandachtig heeft gelezen in vergelijking met de wellicht interessantere antwoorden.

Uit de absolute resultaten van het onderzoek blijkt dat de mate van transportatie in het algemeen bij alle drie de versies erg rond het gemiddelde schommelt. Het zijn in de narratieve wereld en de emotie na het lezen van het ik-perspectief met interview zijn in het onderhavige onderzoek vergelijkbaar met de gemiddelden uit de teksten in het onderzoek van de Graaf et al., (2009) waar geprobeerd is om de transportatie te verstoren. De aandacht bij het verhaal was in het onderhavige onderzoek iets hoger dan in het onderzoek van de Graaf et al., (2009). De vergelijkbare gemiddelden tussen de twee onderzoeken laten zien dat het lastig is de mate van transportatie te verstoren.

5.2.2. Identificatie

Ook al is het niet gelukt om de transportatie te verstoren, de identificatie met de hoofdpersoon trad op en was gelijk na het lezen van de drie verschillende teksten. Voornamelijk de variabelen empathie en overnemen van perspectief werden hoog beoordeeld (meer dan vijf op een schaal van één tot zeven) door de respondenten. De variabele overnemen van identiteit was lager in tegenstelling tot de empathie en overnemen van perspectief. In het onderzoek van de Graaf et al., (2009) is het overnemen van identiteit ook erg laag beoordeeld (rond de drie op een zevenpuntsschaal). Wellicht kan de lezer wel meeleven met de hoofdpersoon, voorstellen hoe het voor een ander is en zich inleven in de hoofdpersoon, maar zichzelf als de hoofdpersoon zien is een stap te ver, zeker wanneer de respondenten op dat moment niet zelf in een situatie van nierdonatie bij leven zitten. In het theoretisch kader werd gesteld dat wanneer factoren als geslacht, leeftijd, achtergrond en dergelijke overeenkomen tussen de hoofdpersoon en de lezer de kans op identificatie groter zal zijn (Andsager, Bemker, Coi & Torwel, 2006). Wellicht is de hoge mate van identificatie te verklaren doordat de hoofdpersoon, net als een groot deel van de respondenten, een vrouw is met de leeftijd die dicht bij de leeftijd van de lezers ligt en net als veel vrouwen een beste vriendin heeft.

5.3 Effect van transportatie op intentie

Er werd verwacht dat het ik-perspectief zonder interview zou leiden tot een hogere intentie tot het doneren van een nier bij leven en een positievere attitude ten opzichte van nierdonatie bij leven dan het ik-perspectief met interview, omdat de mate van transportatie bij het ik-perspectief zonder interview hoger zou zijn. Deze hypothese werd niet ondersteund omdat onder andere geen verschil werd gevonden in de mate van transportatie tussen de twee versies. Wellicht heeft het niet vinden van een verschil in de mate van transportatie tussen de twee versies geleid tot het niet vinden van een sterk verschil tussen de verschillende versies wat betreft de intentie en attitude ten opzichte van nierdonatie bij leven. Verklaringen voor het niet vinden van een verschil in mate van transportatie en het niet vinden van een sterk effect op intentie zijn reeds besproken en ook bij deze hypothese van toepassing.

De belangrijkste verklaring voor het niet vinden van sterke effecten in dit onderzoek is dat de keuze om een nier te doneren bij leven wellicht niet gemaakt wordt op basis van een tekst en mensen hoe dan ook wel een nier doneren aan iemand in de directe omgeving. In de overzichtsstudie van De Graaf, Hoeken en Sanders (2016) zijn ook studies met als onderwerp orgaandonatie meegenomen. Wellicht in een andere vorm als in het onderhavige onderzoek maar ook hier werden op een enkele keer na weinig effecten gevonden op de onderzochte variabelen.

5.4 Beperkingen en vervolgonderzoek

Beperkingen van het onderzoek hebben wellicht invloed gehad op de uitkomsten van het onderzoek en kunnen in eventueel vervolgonderzoek aangepast worden om zo tot verbeterde resultaten en inzichten te komen.

Ten eerste is het niet duidelijk of de respondenten van het experiment de tekst allemaal volledig en aandachtig hebben gelezen. Na het invullen van de vragenlijst is wel gevraagd aan de respondenten of ze de tekst aan een stuk door hebben gelezen en de vragen gelijk hebben ingevuld. Toch geeft dit geen garantie voor het volledig bewust lezen van de tekst en invullen van de vragen. Het is mogelijk dat in de omgeving van de respondent storende factoren aanwezig waren waardoor de proefpersoon de vragenlijst niet volledig bewust heeft ingevuld, ook al zegt hij/zij dit wel gedaan te hebben. Het is onbekend of het onderzoek is ingevuld in een rustige omgeving en de respondent niet afgeleid werd. Voor vervolgonderzoek is aan te raden om het experiment af te nemen in een stille ruimte zonder afleiding maar met aanwezigheid van een experimentleider. Dit geeft geen garantie voor betere resultaten van het onderzoek maar wel meer zekerheid dat alle gegeven antwoorden daadwerkelijk kloppen.

Daarnaast werd op basis van de theorie verwacht dat het ik-perspectief effectiever zou zijn dan het zij-perspectief wanneer gekeken werd naar de overtuigingskracht van de tekst. Omdat voorafgaand aan het lezen van de tekst is gevraagd naar de intentie tot nierdonatie is het mogelijk dat de respondenten zich teveel hebben vastgehouden aan deze antwoorden en daarom een vergelijkbaar antwoord invulden bij de gedragsintentie na het lezen van de tekst. Ondanks dat het vooraf vragen naar de intentie ook voordelen heeft is het toch raadzaam om dit niet te doen. Wanneer dit niet gebeurt is met meer zekerheid te zeggen dat de manipulatie van de tekst wel of geen invloed had op de overtuigingskracht van de tekst.

Ook was de keuze voor het onderwerp wellicht riskant. Nierdonatie is een belangrijk onderwerp waar nog veel onderzoek naar gedaan moet worden maar het is evengoed ook een zwaar onderwerp. De keuze om een nier te doneren aan een naaste is een grote stap en vaak hebben mensen al een bepaalde mening over dit onderwerp. Het is lastig om door middel van een relatief korte tekst deze mening aan te passen. In vervolgonderzoek is het aan te raden om te kiezen voor een ander onderwerp om het effect van het verstoren van transportatie te toetsen.

Ook kan de rol van tegenargumenten in narratieven op intentie tot gedragsverandering onderzocht worden in vervolgonderzoek. De rol van tegenargumenten leek uiteindelijk een effect te hebben op de overtuigingskracht van de tekst. Wellicht geeft dat een verklaring voor de gevonden resultaten in het onderhavige experiment.

5.5 Algehele conclusie

De proefpersonen zijn goed verdeeld over het materiaal en de vragen meten ook daadwerkelijk wat zij behoren te meten. Ondanks dat het onderzoek goed is uitgevoerd en er geen inhoudelijke fouten zijn die een negatieve invloed zouden kunnen hebben op het onderzoek zijn er geen sterke effecten gevonden. De algehele conclusie van dit onderzoek wijst erop dat een narratief niet sterk effectief is in teksten over nierdonatie bij leven. De transportatie en identificatie naar aanleiding van het lezen van de tekst is over het algemeen relatief hoog maar dat lijkt geen sterk effect te hebben op de overtuiging van het verhaal. Het is dan ook niet aan te raden om door middel van een narratief mensen over te halen tot nierdonatie. Wellicht is een narratief wel effectief wanneer mensen in het proces van nierdonatie bij leven zitten en overwegen om een nier te doneren. Dit kan verder onderzocht worden in vervolgonderzoek. Voor mensen waar nierdonatie bij leven op dit moment geen rol speelt in hun leven lijkt een narratief geen sterke overtuigende functie te hebben. Mogelijk

doneren mensen sowieso een nier aan iemand in de directe omgeving wanneer dit nodig lijkt te zijn en heeft een narratief geen invloed op deze beslissing. De rol van tegenargumenten in een tekst zou verder onderzocht kunnen worden om te controleren in hoeverre deze van invloed is op de intentie.

Literatuurlijst

- Andsager, J.L, Bemker V, Choi, H.L, Torwel, V. (2006). Perceived similarity of exemplar traits and behaviour: effects on message evaluation. *Communication Research*, (33), 3-18.
- Boeijsinga, A., Joling, C., Hoeken, H. en Sanders, J. (2013). Narratieve interventies verleiden tot gezonder gedrag. Gebruik verhalen met een focus op postintentionele factoren om de intentie-gedrag kloof te overbruggen. *Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen* (91), 5. 253-256. doi:10.1007/s12508-013-0091-7.
- Busselle, R., & Bilandzic, H. (2008). Fictionality and perceived realism in experiencing stories: A model of narrative comprehension and engagement. *Communication Theory*, 18, 255–280. doi:10.1111/j.1468-2885.2008.00322.x.
- Cohen, J. (2001). Defining identification: A theoretical look at the identification of audiences with media characters. *Mass Communication and Society*, (4), 245–264. doi:10.1207/S15327825MCS0403_01.
- Cohen, J., Tal-Or, N., & Mazor-Tregerman, M. (2015). The tempering effect of transportation: Exploring the effects of transportation and identification during exposure to controversial two-sided narratives. *Journal of Communication*, (65), 237-258. doi:10.1111/jcom.12144
- Dunlop, S. M., Wakefield, M., & Kashima, Y. (2010). Pathways to persuasion: Cognitive and experiential responses to health-promoting mass media messages. *Communication Research*, 37(1), 133-164. doi: 10.1177/0093650209351912.
- De Graaf, A., Hoeken, H., Sanders, J. & Beentjes, H. (2009). The role of dimensions of narrative engagement in narrative persuasion. *Communications*, 34(4), 385-405. doi: 10.1515/comm.2009.024.
- De Graaf, A., Hoeken, H., Sanders, J., & Beentjes, J. (2012). Identification as a mechanism of narrative persuasion. *Communication Research*, 39(6), 802-823.
- De Graaf, A., Sanders, J. & Hoeken, H. (2016). Characteristics of narrative interventions and health effects: A review of the content, form, and context of narrative research in healthrelated narrative persuasion research. *Review of Communication Research*, 4, 88-131. Doi:1012840/issn.22554165.2016.04.01.011.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics*. London: Sage Publications LTD

- Fishbein, M. & Yzer, M.C. (2003). Using theory to design effective health behaviour interventions. *Communication Theory*, 14 (2), 164-183.
- Gerrig, R.J. (1993). *Experiencing narrative worlds*. New Haven: Yale University Press.
- Graesser A, Olde B, Klettke B. (2002) How does the mind construct and represent stories? In: Green M, Strange J, Brock T, *Narrative impact: social and cognitive foundations*.(2e ed., pp. 29-62).New York and Hove, Lawrence Erlbaum Associates.
- Green, M.C., & Brock, T.C. (2000). The role of transportation in the persuasiveness of public narratives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 701-721.
- Hoeken, H., Hornikx, J., & Hustinx, L. (2012). *Overtuigende teksten, onderzoek en ontwerp*. Bussum: Coutinho.
- Hustinx, L., & Smits, A. (2006). Meegevoerd in de narratieve wereld: de invloed van het verhaalperspectief op de aandacht, emoties en overtuigingen van de lezer. In B. Hendriks, H. Hoeken & P.J. Schellens (Eds.), *Studies in Taalbeheersing 2* (pp. 132-143). Assen: Van Gorcum.
- Moyer-Gusé, E., Chung, A. H., & Jain, P. (2011). Identification with characters and discussion of taboo topics after exposure to an entertainment narrative about sexual health. *Journal of Communication*, 61(3), 387-406.
- Moyer-Gusé, E., Jain, P., & Chung, A. H. (2012). Reinforcement or reactance? Examining the effect of an explicit persuasive appeal following an entertainment-education narrative. *Journal of Communication*, 62, 1010–1027. doi:10.1111/j.1460-2466.2012.01680.x.
- Murphy, S., Frank, L., Chatterjee, J., & Baezconde-Garbanati, L. (2013). Narrative versus non narrative: The role of identification, transportation, and emotion in reducing health disparities. *Journal of Communication*, 63, 116-137.
- Nierstichting, (2016). Nierdonatie. Geraadpleegd op 29 augustus 2016 via https://www.nierstichting.nl/nierdonatie/?gclid=CjwKEAjwuo--BRDDws3x65LL7h8SJABEDuFRzCupcIxoOn49ey1iZEUJHZZx6sdM89rm5JLbNqA9ZhoCFAHw_wcB
- Kreuter, M., Green, M., Capella, J., et al (2007). Narrative communication in cancer prevention and control: A framework to guide research and application. *Annals of Behavioral Medicine* (33), 221-35. DOI: 10.1007/BF02879904
- Prentice, D.A. Gerrig, R.J., & Bailis, D.S. (1997). What readers bring to the processing of fictional texts. *Psychonomic Bulletin & Review*, 4, 416-420.

- Segal, E., Miller, G., Hosenfeld, C., Mendelsohn, A., Russel, W., Julian, J., . . . Delphonse, J. (1997). Person and Tense in Narrative Interpretation. *Discourse Processes*, 24(2-3), 271-307.
- Strange, J.J., & Leung, C.C. (1999). How anecdotal accounts in news and fiction can influence judgements of social problem's urgency, causes and cures. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25, 436-449.
- Wheeler, S.C., Green, M.C., & Brock, T.C. (1999). Fictional narratives change beliefs: Replications of Prentice, Gerrig, & Bailis (1997) with mixed corroboration. *Psychonomic Bulletin & Review*, 6, 136-141.
- Winterbottom, A., Bekker, H., Conner, M. & Mooney, A. (2008). Does narrative information bias individual's decision making? A systematic review. *Social Science and Medicine*, 67, 2079-88.
- Zebregs, S., van den Putte, B., Neijens, P., & de Graaf, A. (2015). The differential impact of statistical and narrative evidence on beliefs, attitude, and intention: A meta-analysis. *Health communication*, 30(3), 282-289. doi: 10.1080/10410236.2013.842528

Bijlagen

Bijlage 1: Versie 1: Ik perspectief met interview

Bianca (31) doneert bij leven een nier aan haar beste vriendin Sandra (32): ‘Ik gun haar ook een mooie toekomst’. Door deze bijzondere actie wilde onze verslaggever Willem (46) natuurlijk alles over Bianca’s verhaal weten, want hoe bijzonder is het dat iemand dit zomaar voor iemand anders over heeft!

“Het voelt echt heel fijn om iets goeds te doen voor de mensen die je lief hebt ”

– Bianca, 31 jaar

Donderdag, 16 november 2016, 17:28 uur

Het is nogal wat, een nier doneren aan je beste vriendin terwijl je nog niet dood bent. Hoe kwam u bij het idee om bij leven een nier te doneren en niet gewoon donor te worden?

‘Sandra en ik kennen elkaar van de middelbare school en vanaf het moment dat we elkaar leerden kennen deden we alles samen. Na de middelbare school gingen we dezelfde studie volgen in Utrecht en daar gingen we dan ook wonen. We gingen regelmatig stappen, zijn zelfs twee keer op feestvakantie naar Spanje geweest en vonden het gezellig om samen leuke dingen te gaan doen. Sandra is altijd een vriendin geweest die heel veel gaf om de mensen om haar heen, en er ook alles aan wilde doen zodat iedereen zich goed voelde. Toen het een keer een tijdje wat slechter met mij ging was Sandra degene die er altijd voor mij was en mij steunde door dik en dun. Dat heeft mij in die periode heel erg geholpen. Eenmaal volwassen en beide getrouwd zijn we nog steeds elkaars beste vriendinnen.

Vanaf het moment dat Sandra enkele jaren geleden ziek werd, probeerde ik er ook voor haar te zijn. Hoe zieker Sandra werd, hoe meer ze beperkt werd in haar doen en laten. Naast een streng zout- en eiwit arm dieet nog drie keer in de week naar het ziekenhuis moeten om te dialyseren vraagt veel van iemand. Ik wist wel dat Sandra op de lijst stond voor een nieuwe nier en had ook wel eens gehoord dat zoiets lang kon duren. Toch had ik er geen moment bij

nagedacht dat ik ook kon helpen. Nadat ik een reclamespotje op TV zag over ‘nierdonatie bij leven’ vroeg ik mezelf af of ik iets voor haar kon betekenen. De gedachte om Sandra te helpen liet mij niet los.

De volgende ochtend ben ik gelijk op het internet gaan zoeken naar meer informatie. Ook al stond Sandra op de wachtlijst voor een nier, de lange wachttijd zou haar fataal kunnen worden. Daarnaast zou ze met een donornier niet meer hoeven te dialyseren, waardoor heftige en schadelijke bijwerkingen haar worden bespaard. Nadat ik las dat een nier van een levende donor gemiddeld 20 jaar meegaat en een nier van een overleden donor maar 10 jaar stond mijn besluit vast, ik wilde Sandra helpen! Eigenlijk wist ik al gelijk dat ik haar wilde helpen maar nadat ik meer informatie had opgezocht over nierdonatie bij leven was ik helemaal zeker van mijn zaak en dus heb ik haar de volgende dag gelijk opgebeld met de mededeling dat ik graag een nier aan haar wilde doneren als dit medisch mogelijk was. Nadat ik haar had verteld over mijn plan was het eerst even stil, waardoor ik twijfelde of Sandra nog wel aan de lijn was. Het bleek dat ze zo vol was van emotie dat ze niets kon zeggen en haar tranen in bedwang moest houden.’

Het lijkt wel alsof u redelijk makkelijk dacht over nierdonatie en alleen in het belang van Sandra handelde. Was u zich wel bewust van het feit dat nierdonatie ook effect kon hebben op uw eigen gezondheid?

‘Ja, daar was ik mij wel degelijk bewust van, maar de kans dat ik er iets aan over zou houden leek heel klein. Kijk, er is natuurlijk altijd een risico en het is niet goed voor je gezondheid, maar ook niet slecht. Ik vind dat iedereen recht heeft op een fijn, gelukkig en gezond leven. Wanneer er een familielid ziek is, heeft dit ook effect op de rest van het gezin. Ik weet dat dialyseren een drama is en dat ook dit jonge gezin hiermee geconfronteerd werd. En ik kan je vertellen: dat is een enorme belasting voor de hele familie. Sandra moet drie keer per week naar het ziekenhuis, is altijd moe en heeft amper puf om voor de kinderen te zorgen, laat staan spelen. Daarbij rust er een enorme last op de schouders van de partner. Mijn beste vriendin heeft een dochter in de zelfde leeftijd als mijn dochter. En hoewel ze vaak samen spelen, wil ze natuurlijk ook wel eens leuke dingen doen met haar moeder. Ze was zo verdrietig over het feit dat haar moeder altijd te vermoeid was om met haar te spelen of andere leuke dingen te doen. Het verdriet van Sandra’s dochter kon ik niet over mijn hart verkrijgen. Ik wilde Sandra en haar gezin graag helpen en een mooie toekomst bieden.’

Ik kan mij voorstellen dat als ik thuis met de mededeling zou komen dat ik een nier doneer aan een vriend van mij, dat mijn vrouw en kinderen hier niet blij mee zouden zijn. Wat vond uw eigen gezin van uw idee?

“Mijn man, dochttertje en ouders waren vanaf het eerste moment supertrots op mij. Naast de trotsheid had mijn man ook wat twijfels, die vroeg: ‘Maar wat als jij er nu slechter uit komt?’ Toen zei ik: ‘Voor die kleine kans, kan ik mijn vriendin niet in de steek laten.’ Later zei hij: ‘Dit doe je goed, schat’. Mijn ouders hebben mij van kind af aan altijd al meegegeven dat het belangrijk is om anderen te helpen en weten hoe belangrijk Sandra voor mij is. Ze begrepen mijn beslissing volledig en hebben mij gedurende het proces ook gesteund en geholpen. De dochter van mijn beste vriendin en van mij zijn ook vriendinnetjes, en mijn dochttertje was alleen maar blij voor haar vriendinnetje dat ze dan meer met haar moeder kon spelen en leuke dingen kon doen, zoals ik dat ook met haar doe.’

Nadat u de beslissing had gemaakt en Sandra en uw familie had ingelicht ging het proces echt van start. Ik ben heel benieuwd hoe dit verder ging, kunt u daar iets meer over vertellen?

‘Een week nadat we hadden afgesproken om ervoor te gaan, had ik al een afspraak in het UMCG in Groningen. Vervolgens heb ik een psychologisch onderzoek gehad en ben ik twee dagen opgenomen geweest voor verschillende testjes. Kijk, dat is een voordeel van bij leven een nier doneren: van mij weten ze nu dat beide nieren helemaal goed functioneren. Dat moet nog maar blijken bij iemand die hersendood is verklaard. Ook werd er onderzocht of Sandra en ik een match waren, wat betekent dat zij mijn nier kon ontvangen. Nadat dat zo bleek te zijn werd ik goedgekeurd voor nierdonatie bij leven dus ging het toen pas echt beginnen. De positieve uitslag van de onderzoeken ben ik haar persoonlijk gaan vertellen. Sandra leefde weer helemaal op en dat gaf mij een enorme boost. Ook haar man, die hier bij was, was zo blij voor Sandra en voor zichzelf. Ook hij keek vanaf dat moment weer positiever naar hun toekomst samen. Natuurlijk vonden we het beide erg spannend om onder het mes te gaan, maar eigenlijk keken we er ook wel heel erg naar uit. Ik hield in de weken voorafgaand aan de operatie vooral ik mijn achterhoofd dat het ging om haar mooie gezonde toekomst. Eigenlijk ben ik ook een vrij nuchter persoon, dat heeft mij hierbij denk ik wel geholpen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat we niet samen hebben gehuild of ik niet emotioneel ben geweest gedurende het proces, maar het hielp mij wel om te relativieren.’

Ondertussen kwam het moment van de operatie steeds dichterbij. Het lijkt mij een heftig proces waarin ik vaak zou denken ‘waar ben ik aan begonnen’. U heeft het heftige proces naar de operatie toe samen met uw beste vriendin doorgemaakt. Hoe hebben jullie die tijd voor en de dag van de operatie ervaren?

‘Vanaf het eerste moment wist ik waar ik het voor deed. Ik weet ook heel zeker dat Sandra mij ook zou helpen als het andersom was. Ze heeft immers ook altijd voor mij klaargestaan als ik het nodig had. Dat gevoel van elkaar helpen overheerste in die periode heel erg. We wisten dat we samen iets moois konden bereiken. Die periode voorafgaand aan de operatie hebben we veel over ons en over de situatie gesproken. Omdat er nooit garantie is dat de operatie slaagt bij ons beide was deze periode heel intens maar ook juist daarom heel waardevol. De dag van de operatie zelf was heel spannend. Wij werden op woensdag beide opgenomen in het ziekenhuis en op donderdag geopereerd. Een half uur voordat ik naar de operatiekamer ging kreeg ik een klein cadeautje van Sandra, namelijk een speldje van een klavertje vier. Dit speldje is voor mij heel waardevol en draag ik nu nog veel. Op het moment dat ik naar de operatiekamer reed was ik blij dat het moment eindelijk daar was en super trots op mijzelf. Sandra werd na mij geopereerd en toen we beide klaar waren hebben we even telefonisch contact gehad. Het was op dat moment zo fijn om Sandra haar stem even te horen dat ik er emotioneel van werd. De volgende dag hebben we elkaar weer gezien en ook dat weerzien ging niet zonder tranen.’

Hoe ging het verder na de operatie? Ik vind het moeilijk te geloven dat u toen geen spijt heeft gehad van uw beslissing. Bijvoorbeeld toen u na de operatie een tijdje rustig aan moest doen en dus tijdelijk niet uw normale leven kon voortzetten?

‘Na de drie uur durende operatie heb ik een paar dagen in het ziekenhuis gelegen. Mijn man en dochter hebben mij die dagen heerlijk verwend en eigenlijk voelde ik mij ook verrassend goed. Ik had de pijn bij de wond wat erger verwacht, wellicht dat het daarom ook meeviel en ik me goed voelde. Nadat ik naar huis toe mocht heb ik nog ongeveer zes weken rustig aan gedaan. Drie en acht weken na de operatie ben ik in het ziekenhuis op controle geweest, daar bleek alles gelukkig goed te zijn met mij. Juist in die periode na de operatie voelde ik mij zo gelukkig en dankbaar dat ik Sandra kon helpen. Wanneer ik even pijn had of moe was, was spijt de laatste gedachte die in mij op kwam. De spanning voor de operatie was weg en ik wist

nu dat alles goed was gegaan. Voor Sandra was het nog spannend of haar lichaam de nier zou accepteren. Dit is gelukkig wel gebeurd. Natuurlijk was het voor mij in het begin ook wennen met maar één nier omdat ik een tijdje iets rustiger aan moest doen, maar dat was maar een korte periode in vergelijking met Sandra haar herstelproces. Zij moest twee weken in het ziekenhuis blijven en in de periode daarna alles heel rustig aan opbouwen.’

Naast de emotionele kant van het doneren van een nier, lijkt het mij praktisch ook niet altijd even makkelijk om zomaar zes weken rustig aan te doen. Hoe heeft u dit opgelost?

‘Gedurende de tijd dat ik rustig aan moest doen, heeft mijn man het huishoudelijke werk grotendeels overgenomen. Omdat hij evengoed moest werken en ik vooral in het begin erg moe was, hebben ook mijn ouders gelukkig hulp kunnen bieden. Eigenlijk heb ik dus niet in mijn eentje iets goeds gedaan, want zonder de mensen om mij heen was dit nooit gelukt. Ook op mijn werk ben ik volledig ondersteund. Mijn collega’s en baas hadden allemaal heel veel respect voor mij. Omdat ik tijdig heb aangegeven wanneer de operatie zou plaatsvinden heeft mijn baas goede vervanging voor mij weten te regelen. Omdat orgaandonatie onder de ziektewet valt is mijn loon gewoon doorbetaald gedurende de zes weken die ik thuis zat na de operatie, net als tijdens de onderzoeken voorafgaand aan de operatie.’

U bent nu anderhalf jaar verder en heeft alles kunnen laten bezinken. Als u terugdenkt aan die tijd en het over mocht doen, zou u het dan weer doen?

‘Ja zeker, ik zie nu in hoeveel hulp ik heb geboden. De transplantatie is ook bij Sandra goed gegaan en dat is waar ik het voor deed. Langzaamaan heeft Sandra haar leven weer opgepakt. Nu, anderhalf jaar later, leidt ze een normaal leven zoals iedere moeder. Ik heb niet alleen mijn beste vriendin geholpen, maar ook haar familie. Mijn beste vriendin ziet haar dochter opgroeien en dat is heel veel waard. Samen met haar man kan ze weer leuke uitstapjes maken en haar dochter kan nu zorgeloos opgroeien met haar moeder altijd aan haar zijde. Dat verdient toch iedereen? Voor mij zelf blijft het goed voelen dat ik haar zo heb kunnen helpen. Het klinkt misschien beetje egoïstisch maar ik ben echt trots op mijzelf. Wel was Sandra in het begin wat onzeker van dankbaarheid. Ze had het gevoel dat ze mijn ‘cadeau’ moest compenseren. Na een goed gesprek beseftte ze gelukkig dat dat helemaal niet nodig was en ik het zo weer zou doen. Ik vertelde haar dat ik het belangrijk vond om de verhoudingen zo te laten, zoals het was. Onze band is nog hechter geworden, en ik ben heel blij dat ze haar leven

weer kan leiden. We lachen samen weer heel wat af en kunnen nu ook vaker gezellig een dagje weg gaan, dus ik kan ook meer genieten van mijn beste vriendin. Wel kreeg ik op mijn verjaardag dit jaar een extra groot cadeau van haar, dat vond ik natuurlijk niet erg hahaha. De dankbaarheid overheerste altijd bij haar, bij mij en onze gezinnen, en dat doet het nog steeds.'

Bijlage 2: Versie 2: Ik-perspectief zonder interview

Bianca (31) doneert bij leven een nier aan haar beste vriendin Sandra (32): ‘Ik gun haar ook een mooie toekomst’. Door deze bijzondere actie willen wij natuurlijk alles over Bianca’s verhaal weten, want hoe bijzonder is het dat iemand dit zomaar voor iemand anders over heeft! Bianca vertelt hier haar verhaal.

“Het voelt echt heel fijn om iets goeds te doen voor de mensen die je lief hebt ”

– Bianca, 31 jaar

‘Sandra en ik kennen elkaar van de middelbare school en vanaf het moment dat we elkaar leerden kennen deden we alles samen. Na de middelbare school gingen we dezelfde studie volgen in Utrecht en daar gingen we dan ook wonen. We gingen regelmatig stappen, zijn zelfs twee keer op feestvakantie naar Spanje geweest en vonden het gezellig om samen leuke dingen te gaan doen. Sandra is altijd een vriendin geweest die heel veel gaf om de mensen om haar heen, en er ook alles aan wilde doen zodat iedereen zich goed voelde. Toen het een keer een tijdje wat slechter met mij ging was Sandra degene die er altijd voor mij was en mij steunde door dik en dun. Dat heeft mij in die periode heel erg geholpen. Eenmaal volwassen en beide getrouwd zijn we nog steeds elkaars beste vriendinnen.

Vanaf het moment dat Sandra enkele jaren geleden ziek werd, probeerde ik er ook voor haar te zijn. Hoe zieker Sandra werd, hoe meer ze beperkt werd in haar doen en laten. Naast een streng zout- en eiwit arm dieet nog drie keer in de week naar het ziekenhuis moeten om te dialyseren vraagt veel van iemand. Ik wist wel dat Sandra op de lijst stond voor een nieuwe nier en had ook wel eens gehoord dat zoiets lang kon duren. Toch had ik er geen moment bij nagedacht dat ik ook kon helpen. Nadat ik een reclamespotje op TV zag over ‘nierdonatie bij leven’ vroeg ik mezelf af of ik iets voor haar kon betekenen. De gedachte om Sandra te helpen liet mij niet los.

De volgende ochtend ben ik gelijk op het internet gaan zoeken naar meer informatie. Ook al stond Sandra op de wachtlijst voor een nier, de lange wachttijd zou haar fataal kunnen worden. Daarnaast zou ze met een donornier niet meer hoeven te dialyseren, waardoor heftige

en schadelijke bijwerkingen haar worden bespaard. Nadat ik las dat een nier van een levende donor gemiddeld 20 jaar meegaat en een nier van een overleden donor maar 10 jaar stond mijn besluit vast, ik wilde Sandra helpen! Eigenlijk wist ik al gelijk dat ik haar wilde helpen maar nadat ik meer informatie had opgezocht over nierdonatie bij leven was ik helemaal zeker van mijn zaak en dus heb ik haar de volgende dag gelijk opgebeld met de mededeling dat ik graag een nier aan haar wilde doneren als dit medisch mogelijk was. Nadat ik haar had verteld over mijn plan was het eerst even stil, waardoor ik twijfelde of Sandra nog wel aan de lijn was. Het bleek dat ze zo vol was van emotie dat ze niets kon zeggen en haar tranen in bedwang moest houden.

Tijdens het maken van de beslissing om mijn nier te doneren aan Sandra was ik mij er wel bewust van dat het ook effect kon hebben op mijn eigen gezondheid, maar de kans dat ik er iets aan over zou houden leek heel klein. Er is natuurlijk altijd een risico en het is niet goed voor je gezondheid, maar ook niet slecht. Ik vind dat iedereen recht heeft op een fijn, gelukkig en gezond leven. Wanneer er een familielid ziek is, heeft dit ook effect op de rest van het gezin. Ik weet dat dialyseren een drama is en dat ook dit jonge gezin hiermee geconfronteerd werd. En ik kan je vertellen: dat is een enorme belasting voor de hele familie. Sandra moet drie keer per week naar het ziekenhuis, is altijd moe en heeft amper puf om voor de kinderen te zorgen, laat staan spelen. Daarbij rust er een enorme last op de schouders van de partner. Mijn beste vriendin heeft een dochter in de zelfde leeftijd als mijn dochter. En hoewel ze vaak samen spelen, wil ze natuurlijk ook wel eens leuke dingen doen met haar moeder. Ze was zo verdrietig over het feit dat haar moeder altijd te vermoeid was om met haar te spelen of andere leuke dingen te doen. Het verdriet van Sandra's dochter kon ik niet over mijn hart verkrijgen. Ik wilde Sandra en haar gezin graag helpen en een mooie toekomst bieden.

Gelukkig had ik hierbij steun van mijn eigen gezin. Mijn man, dochtertje en ouders waren vanaf het eerste moment supertrots op mij. Naast de trotsheid had mijn man ook wat twijfels, die vroeg: 'Maar wat als jij er nu slechter uit komt?' Toen zei ik: 'Voor die kleine kans, kan ik mijn vriendin niet in de steek laten.' Later zei hij: 'Dit doe je goed, schat'. Mijn ouders hebben mij van kind af aan altijd al meegegeven dat het belangrijk is om anderen te helpen en weten hoe belangrijk Sandra voor mij is. Ze begrepen mijn beslissing volledig en hebben mij gedurende het proces ook gesteund en geholpen. De dochter van mijn beste vriendin en van mij zijn ook vriendinnetjes, en mijn dochtertje was alleen maar blij voor haar vriendinnetje dat ze dan meer met haar moeder kon spelen, zoals ik dat ook met haar doe.

Een week nadat we hadden afgesproken om ervoor te gaan, had ik al een afspraak in het UMCG in Groningen. Vervolgens heb ik een psychologisch onderzoek gehad en ben ik twee dagen opgenomen geweest voor verschillende testjes. Kijk, dat is een voordeel van bij leven een nier doneren: van mij weten ze nu dat beide nieren helemaal goed functioneren. Dat moet nog maar blijken bij iemand die hersendood is verklaard. Ook werd er onderzocht of Sandra en ik een match waren, wat betekent dat zij mijn nier kon ontvangen. Nadat dat zo bleek te zijn werd ik goedgekeurd voor nierdonatie bij leven dus ging het toen pas echt beginnen. De positieve uitslag van de onderzoeken ben ik haar persoonlijk gaan vertellen. Sandra leefde weer helemaal op en dat gaf mij een enorme boost. Ook haar man, die hier bij was, was zo blij voor Sandra en voor zichzelf. Ook hij keek vanaf dat moment weer positiever naar hun toekomst samen. Natuurlijk vonden we het beide erg spannend om onder het mes te gaan, maar eigenlijk keken we er ook wel heel erg naar uit. Ik hield in de weken voorafgaand aan de operatie vooral ik mijn achterhoofd dat het ging om haar mooie gezonde toekomst. Eigenlijk ben ik ook een vrij nuchter persoon, dat heeft mij hierbij denk ik wel geholpen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat we niet samen hebben gehuild of ik niet emotioneel ben geweest gedurende het proces, maar het hielp mij wel om te relativiseren. Vanaf het eerste moment wist ik waar ik het voor deed. Ik weet ook heel zeker dat Sandra mij ook zou helpen als het andersom was. Ze heeft immers ook altijd voor mij klaargestaan als ik het nodig had. Dat gevoel van elkaar helpen overheerste in die periode heel erg. We wisten dat we samen iets moois konden bereiken. Die periode voorafgaand aan de operatie hebben we veel over ons en over de situatie gesproken. Omdat er nooit garantie is dat de operatie slaagt bij ons beide was deze periode heel intens maar ook juist daarom heel waardevol.

De dag van de operatie zelf was heel spannend. Wij werden op woensdag beide opgenomen in het ziekenhuis en op donderdag geopereerd. Een half uur voordat ik naar de operatiekamer ging kreeg ik een klein cadeautje van Sandra, namelijk een speldje van een klavertje vier. Dit speldje is voor mij heel waardevol en draag ik nu nog veel. Op het moment dat ik naar de operatiekamer reed was ik blij dat het moment eindelijk daar was en supertrots op mijzelf. Sandra werd na mij geopereerd en toen we beide klaar waren hebben we even telefonisch contact gehad. Het was op dat moment zo fijn om Sandra haar stem even te horen dat ik er emotioneel van werd. De volgende dag hebben we elkaar weer gezien en ook dat weerzien ging niet zonder tranen.

Na de drie uur durende operatie heb ik een paar dagen in het ziekenhuis gelegen. Mijn man en dochter hebben mij die dagen heerlijk verwend en eigenlijk voelde ik mij ook verrassend goed. Ik had de pijn bij de wond wat erger verwacht, wellicht dat het daarom ook meeviel en ik me goed voelde. Nadat ik naar huis toe mocht heb ik nog ongeveer zes weken rustig aan gedaan. Drie en acht weken na de operatie ben ik in het ziekenhuis op controle geweest, daar bleek alles gelukkig goed te zijn met mij. Juist in die periode na de operatie voelde ik mij zo gelukkig en dankbaar dat ik Sandra kon helpen. Wanneer ik even pijn had of moe was, was spijt de laatste gedachte die in mij op kwam. De spanning voor de operatie was weg en ik wist nu dat alles goed was gegaan. Voor Sandra was het nog spannend of haar lichaam de nier zou accepteren. Dit is gelukkig wel gebeurd. Natuurlijk was het voor mij in het begin ook wennen met maar één nier omdat ik een tijdje iets rustiger aan moest doen, maar dat was maar een korte periode in vergelijking met Sandra haar herstelproces. Zij moest twee weken in het ziekenhuis blijven en in de periode daarna alles heel rustig aan opbouwen.

Gedurende de tijd dat ik rustig aan moest doen, heeft mijn man het huishoudelijke werk grotendeels overgenomen. Omdat hij evengoed moest werken en ik vooral in het begin erg moe was, hebben ook mijn ouders gelukkig hulp kunnen bieden. Eigenlijk heb ik dus niet in mijn eentje iets goeds gedaan, want zonder de mensen om mij heen was dit nooit gelukt. Ook op mijn werk ben ik volledig ondersteund. Mijn collega's en baas hadden allemaal heel veel respect voor mij. Omdat ik tijdig heb aangegeven wanneer de operatie zou plaatsvinden heeft mijn baas goede vervanging voor mij weten te regelen. Omdat orgaandonatie onder de ziektewet valt is mijn loon gewoon doorbetaald gedurende de zes weken die ik thuis zat na de operatie, net als tijdens de onderzoeken voorafgaand aan de operatie.

Ik zie nu, anderhalf jaar later in, hoeveel hulp ik heb geboden. De transplantatie is ook bij Sandra goed gegaan en dat is waar ik het voor deed. Langzaamaan heeft Sandra haar leven weer opgepakt. Nu leidt ze een normaal leven zoals iedere moeder. Ik heb niet alleen mijn beste vriendin geholpen, maar ook haar familie. Mijn beste vriendin ziet haar dochter opgroeien en dat is heel veel waard. Samen met haar man kan ze weer leuke uitstapjes maken en haar dochter kan nu zorgeloos opgroeien met haar moeder altijd aan haar zijde. Dat verdient toch iedereen? Voor mij zelf blijft het goed voelen dat ik haar zo heb kunnen helpen. Het klinkt misschien beetje egoïstisch maar ik ben echt trots op mijzelf. Wel was Sandra in het begin wat onzeker van dankbaarheid. Ze had het gevoel dat ze mijn 'cadeau' moest compenseren. Na een goed gesprek besepte ze gelukkig dat dat helemaal niet nodig was en ik

het zo weer zou doen. Ik vertelde haar dat ik het belangrijk vond om de verhoudingen zo te laten, zoals het was. Onze band is nog hechter geworden, en ik ben heel blij dat ze haar leven weer kan leiden. We lachen samen weer heel wat af en kunnen nu ook vaker gezellig een dagje weg gaan, dus ik kan ook meer genieten van mijn beste vriendin. Wel kreeg ik op mijn verjaardag dit jaar een extra groot cadeau van haar, dat vond ik natuurlijk niet erg hahaha. De dankbaarheid overheerste altijd bij haar, bij mij en onze gezinnen, en dat doet het nog steeds.'

Bijlage 3: Versie 3: Zij-perspectief

Bianca (31) doneert bij leven een nier aan haar beste vriendin Sandra (32): ‘Ik gun haar ook een mooie toekomst’. Door deze bijzondere actie wilden wij natuurlijk alles over Bianca’s verhaal weten, en hebben haar gevraagd hoe het zat. Want hoe bijzonder is het dat iemand dit zomaar voor iemand anders over heeft!

“Het voelt echt heel fijn om iets goeds te doen voor de mensen die je lief hebt ”

– Bianca, 31 jaar

Sandra en Bianca kennen elkaar van de middelbare school en vanaf het moment dat ze elkaar leerden kennen deden ze alles samen. Na de middelbare school gingen ze dezelfde studie volgen in Utrecht en daar gingen ze dan ook wonen. De vriendinnen gingen regelmatig stappen, zijn zelfs twee keer op feestvakantie naar Spanje geweest en vonden het gezellig om samen leuke dingen te gaan doen. Sandra is volgens Bianca altijd een vriendin geweest die heel veel gaf om de mensen om haar heen, en er ook alles aan wilde doen zodat iedereen zich goed voelde. Toen het een keer een tijdje wat slechter ging met Bianca, was Sandra degene die er altijd voor haar was en haar steunde door dik en dun. Dat heeft Bianca in die periode heel erg geholpen. Eenmaal volwassen en beide getrouwd zijn ze nog steeds elkaars beste vriendinnen.

Vanaf het moment dat Sandra enkele jaren geleden ziek werd, probeerde Bianca er ook voor Sandra te zijn. Hoe zieker Sandra werd, hoe meer ze beperkt werd in haar doen en laten. Naast een streng zout- en eiwit arm dieet nog drie keer in de week naar het ziekenhuis moeten om te dialyseren vraagt veel van iemand. Bianca wist wel dat Sandra op de lijst stond voor een nieuwe nier en had ook wel eens gehoord dat zoiets lang kon duren. Toch had Bianca er geen moment bij nagedacht dat ze ook kon helpen. Nadat ze een reclamespotje op TV zag over ‘nierdonatie bij leven’ vroeg ze zich af of ze iets voor haar kon betekenen. De gedachte om Sandra te helpen liet Bianca niet los.

De volgende ochtend is Bianca gelijk op het internet gaan zoeken naar meer informatie. Ook al stond Sandra op de wachtlijst voor een nier, de lange wachttijd zou haar fataal kunnen

worden. Daarnaast zou ze met een donornier niet meer hoeven te dialyseren, waardoor heftige en schadelijke bijwerkingen haar worden bespaard. Nadat Bianca las dat een nier van een levende donor gemiddeld 20 jaar meegaat en een nier van een overleden donor maar 10 jaar stond haar besluit vast, ze wilde Sandra helpen! Eigenlijk wist Bianca al gelijk dat ze Sandra wilde helpen maar nadat ze meer informatie had opgezocht over nierdonatie bij leven was ze helemaal zeker van haar zaak en dus heeft ze Sandra de volgende dag gelijk opgebeld met de mededeling dat ze graag een nier aan haar wilde doneren als dit medisch mogelijk was. Nadat Bianca aan Sandra had verteld over haar plan was het eerst even stil, waardoor ze twijfelde of Sandra nog wel aan de lijn was. Het bleek dat ze zo vol was van emotie dat ze niets kon zeggen en haar tranen in bedwang moest houden.

Tijdens het maken van de beslissing om haar nier te doneren aan Sandra, was Bianca zich er wel van bewust van dat het ook effect kon hebben op haar eigen gezondheid, maar de kans dat ze er iets aan over zou houden leek heel klein. Ze wist dat er natuurlijk altijd een risico was maar ze werd er niet gezonder of ongezonder van. Bianca vindt dat iedereen recht heeft op een fijn, gelukkig en gezond leven. Wanneer er een familielid ziek is, heeft dit ook effect op de rest van het gezin. Ze weet dat dialyseren een drama is en dat ook dit jonge gezin hiermee geconfronteerd werd. Dat is een enorme belasting voor de hele familie. Sandra moet drie, vier keer per week naar het ziekenhuis, is altijd moe en heeft amper puf om voor de kinderen te zorgen, laat staan spelen. Daarbij rust er een enorme last op de schouders van haar partner. Sandra heeft een dochter in de zelfde leeftijd als Bianca's dochter. En hoewel de meiden vaak samen spelen, wil Sandra's dochter natuurlijk ook wel eens leuke dingen doen met haar moeder. Ze was zo verdrietig over het feit dat haar moeder altijd te vermoeid was om met haar te spelen of andere leuke dingen te doen. Dat verdriet van Sandra's dochter kon Bianca niet over haar hart verkrijgen. Bianca wilde Sandra en haar gezin graag helpen en een mooie toekomst bieden.

Gelukkig had ze daarbij steun van haar eigen gezin. Bianca's man, dochtertje en ouders waren vanaf het eerste moment supertrots op haar. Naast de trotsheid had haar man ook wat twijfels, die vroeg: 'Maar wat als jij er nu slechter uit komt?' Toen zei ze: 'Voor die kleine kans, kan ik mijn vriendin niet in de steek laten.' Later zei hij: 'Dit doe je goed, schat'. Bianca's ouders hebben haar van kind af aan altijd al meegegeven dat het belangrijk is om anderen te helpen en weten hoe belangrijk Sandra voor haar is. Ze begrepen de beslissing volledig en hebben haar gedurende het proces ook gesteund en geholpen. De dochters van Sandra en Bianca zijn

ook vriendinnetjes, en Bianca's dochttertje was alleen maar blij voor haar vriendinnetje dat ze dan meer met haar moeder kon spelen, zoals Bianca dat ook met haar dochter doet.

Een week nadat er was afgesproken om ervoor te gaan, hadden Bianca en Sandra al een afspraak in het UMCG in Groningen. Vervolgens heeft Bianca een psychologisch onderzoek gehad en is ze twee dagen opgenomen geweest voor verschillende testjes. Dat is volgens Bianca een voordeel van bij leven een nier doneren: van haar weten ze nu dat beide nieren helemaal goed functioneren. Dat moet nog maar blijken bij iemand die hersendood is verklaard. Ook werd er onderzocht of Sandra en Bianca een match waren, wat betekent dat Sandra de nier van Bianca kon ontvangen. Nadat dat zo bleek te zijn werd Bianca goedgekeurd voor nierdonatie bij leven dus ging het toen pas echt beginnen. De positieve uitslag van de onderzoeken is Bianca persoonlijk aan Sandra gaan vertellen. Sandra leefde weer helemaal op en dat gaf Bianca een enorme boost. Ook de man van Sandra, die er bij was, was zo blij voor Sandra en voor zichzelf. Ook hij keek vanaf dat moment weer positiever naar hun toekomst samen. Natuurlijk was het voor Sandra en Bianca erg spannend om onder het mes te gaan, maar eigenlijk hadden de vriendinnen er ook heel veel zin in. Bianca hield vooral in haar achterhoofd dat het ging om Sandra haar mooie gezonde toekomst. Eigenlijk is ze ook een vrij nuchter persoon, wat haar hierbij wel heeft geholpen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat er niet samen is gehuild of ze niet emotioneel is geweest gedurende het proces, maar het hielp Bianca wel om te relativieren. Vanaf het eerste moment wist ze waar ze het voor deed. Ze weet ook heel zeker dat Sandra haar ook zou helpen als het andersom was. Sandra heeft immers ook altijd voor Bianca klaargestaan als ze het nodig had. Dat gevoel van elkaar helpen overheerste in die periode heel erg. Ze wisten dat ze samen iets moois konden bereiken. Die periode voorafgaand aan de operatie hebben ze veel over zichzelf en over de situatie gesproken. Omdat er nooit garantie is dat de operatie slaagt bij beide was deze periode heel intens maar ook juist daarom heel waardevol voor de vriendinnen.

De dag van de operatie zelf was heel spannend. Sandra en Bianca werden op woensdag beide opgenomen in het ziekenhuis en op donderdag geopereerd. Een half uur voordat Bianca naar de operatiekamer ging kreeg ze een klein cadeautje van Sandra, namelijk een speldje van een klavertje vier. Dit speldje is voor haar heel waardevol en draagt ze nu nog veel. Op het moment dat Bianca naar de operatiekamer reed was ze blij dat het moment eindelijk daar was en supertrots op zichzelf. Sandra werd na Bianca geopereerd en toen ze beide klaar waren hebben ze even telefonisch contact gehad. Het was op dat moment zo fijn voor Bianca om

Sandra haar stem even te horen dat ze er emotioneel van werd. De volgende dag hebben ze elkaar weer gezien en ook dat weerzien ging niet zonder tranen.

Na de drie uur durende operatie heeft Bianca een paar dagen in het ziekenhuis gelegen. Haar man en dochter hebben haar die dagen heerlijk verwend en eigenlijk voelde ze zich ook verrassend goed. De pijn bij de wond had ze wat erger verwacht, wellicht dat het daarom ook meeviel en ze zich goed voelde. Nadat ze naar huis toe mocht heeft ze nog ongeveer zes weken rustig aan gedaan. Drie en acht weken na de operatie is ze in het ziekenhuis op controle geweest, daar bleek alles gelukkig goed te zijn met haar. Juist in die periode na de operatie voelde Bianca zich zo gelukkig en dankbaar dat ze Sandra kon helpen. Wanneer ze even pijn had of moe was, was spijt de laatste gedachte die in haar op kwam. De spanning voor de operatie was weg en ze wist nu dat alles goed was gegaan. Voor Sandra was het nog spannend of haar lichaam de nier zou accepteren. Dit is gelukkig wel gebeurd. Natuurlijk was het voor Bianca in het begin ook wennen met maar één nier omdat ze een tijdje iets rustiger aan moest doen, maar dat was maar een korte periode in vergelijking met Sandra haar herstelproces. Zij moest twee weken in het ziekenhuis blijven en in de periode daarna alles heel rustig aan opbouwen.

Gedurende de tijd dat Bianca rustig aan moest doen, heeft haar man het huishoudelijke werk grotendeels overgenomen. Omdat hij evengoed moest werken en Bianca vooral in het begin erg moe was, hebben ook haar ouders gelukkig hulp kunnen bieden. Eigenlijk heeft ze dus niet in haar eentje iets goeds gedaan, want zonder de mensen om haar heen was dit nooit gelukt, volgens Bianca. Ook op haar werk is ze volledig ondersteund. Haar collega's en baas hadden allemaal heel veel respect voor haar. Omdat ze tijdig heeft aangegeven wanneer de operatie zou plaatsvinden heeft haar baas goede vervanging voor haar weten te regelen. Omdat orgaandonatie onder de ziektewet valt is haar loon gewoon doorbetaald gedurende de zes weken die ze thuis zat na de operatie, net als tijdens de onderzoeken voorafgaand aan de operatie.

Bianca ziet nu, anderhalf jaar later in, hoeveel hulp ze heeft geboden. De transplantatie is ook bij Sandra goed gegaan en dat is waar ze het voor deed. Langzaam heeft Sandra haar leven weer opgepakt. Nu leidt ze een normaal leven zoals iedere moeder. Bianca heeft niet alleen haar beste vriendin geholpen, maar ook de familie van Sandra. Sandra ziet haar dochter opgroeien en dat is heel veel waard. Samen met haar man kan ze weer leuke uitstapjes maken

en haar dochter kan nu zorgeloos opgroeien met haar moeder altijd aan haar zijde. Dat verdient toch iedereen, volgens Bianca. Voor Bianca zelf blijft het goed voelen dat ze Sandra zo heeft kunnen helpen. Het klinkt misschien beetje egoïstisch volgens Bianca, maar ze is echt trots op zichzelf. Wel was Sandra in het begin wat onzeker van dankbaarheid. Ze had het gevoel dat ze Bianca haar 'cadeau' moest compenseren. Na een goed gesprek besepte ze gelukkig dat dat helemaal niet nodig was en Bianca het zo weer zou doen. Bianca vertelde haar dat ze het belangrijk vond om de verhoudingen zo te laten, zoals het was. De band tussen de twee vriendinnen is nog hechter geworden, en Bianca is heel blij dat Sandra haar leven weer kan leiden. Ze lachen samen weer heel wat af en kunnen nu ook vaker gezellig een dagje weg gaan, dus Bianca kan zelf ook meer genieten van haar beste vriendin. Wel kreeg ze op haar verjaardag dit jaar een extra groot cadeau van Sandra, maar dat vond ze natuurlijk niet erg. De dankbaarheid overheerste altijd bij Sandra, Bianca en hun gezinnen, en dat doet het nog steeds.

Bijlage 4: Inhoudelijke theoretische verantwoording

Tijdens het uitvoeren van het onderhavige experiment is met de volgende elementen rekening gehouden. In het verhaal kwamen eventuele obstakels uit het traject tot het worden van nierdonor aan de orde, en hoe deze obstakels eventueel overwonnen konden worden. Ook is het resultaat van het traject van nierdonatie bij leven besproken. In het ik-perspectief met interview worden zijn de interviewer ook tegenargumenten gegeven. Mensen willen vaak andere mensen wel helpen, maar om dit ook daadwerkelijk te doen is nog een hele stap. Om deze kloof tussen intentie en daadwerkelijk gedrag te overbruggen is gepoogd door middel van concrete scenario's (verhalen) te anticiperen op eventuele obstakels en op welke manieren deze overwonnen kunnen worden. Men moet vertrouwen in zichzelf hebben om de obstakels te overwinnen en om na eventuele tegenslagen te herstellen. Narratieven zijn hiervoor bij uitstek een goed medium (Boeijinga et al., 2013). Daarnaast verschilt de persoonlijke betrokkenheid bij het onderwerp van het verhaal, namelijk 'nierdonatie', per lezer. Door een experiment van Green en Brock (2000) is vastgesteld dat transportatie niet gelijk is aan persoonlijke betrokkenheid. Mensen die minder persoonlijk betrokken zijn bij het verhaal omdat ze bijvoorbeeld nog nooit met een situatie van nierdonatie in aanraking zijn gekomen, kunnen in dezelfde mate transportatie ervaren in vergelijking met hoog persoonlijk betrokken mensen.

Bijlage 5: Vragenlijst

Beste deelnemer,

U doet mee aan een onderzoek naar de kwaliteit van gezondheidsteksten. U krijgt dadelijk eerst enkele algemene vragen. Deze zijn op u persoonlijk van toepassing en er bestaan geen goede of foute antwoorden. Vervolgens krijgt u een tekst te lezen. Ik vraag u deze tekst te lezen zoals u normaal in het dagelijks leven leest. Na afloop van de tekst krijgt u nog enkele vragen voorgelegd. Vul deze vragen gelijk na het lezen van de tekst in. Ook deze laatste vragen gaan enkel om uw eigen mening en er bestaan geen goede en foute antwoorden. Het is belangrijk dat het lezen van de tekst en beantwoorden van de vragen niet onderbroken wordt.

De totale duur van het onderzoek bedraagt ongeveer 15 minuten. Uw deelname is volledig vrijwillig en u kunt op elk moment tijdens het invullen van de vragenlijst uw deelname stopzetten. Uw gegevens worden samen met die van 100 andere deelnemers strikt vertrouwelijk behandeld en niet verstrekt aan derden. Door te starten met het onderzoek gaat u ermee akkoord dat uw antwoorden anoniem worden verwerkt in dit onderzoek.

Alvast hartelijk bedankt voor uw medewerking!

Algemene vragen

Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

Wat is uw leeftijd?

Wat is uw hoogst genoten opleiding? (huidig of afgerond)

- WO
- HBO
- MBO
- VWO
- HAVO
- VMBO
- Basisonderwijs

Bent u donor?

- Ja
- Nee

Kent u iemand die bij leven (terwijl hij of zij nog leeft) een nier gedoneerd heeft aan een bekende?

- Ja
- Nee

Zou u zelf overwegen om bij leven een nier doneren aan een van uw ouders?

Zeker niet o o o o o o o o o Zeker wel

Zou u zelf overwegen om een nier doneren aan iemand in de directe omgeving die een nier nodig heeft?

Zeker niet o o o o o o o o o Zeker wel

Zou u zelf overwegen om bij leven een nier doneren aan uw beste vriend(in)?

Zeker niet o o o o o o o o o Zeker wel

Zou u zelf overwegen om bij leven een nier doneren aan iemand waar u van houdt?

Zeker niet o o o o o o o o o Zeker wel

Zou u zelf overwegen om bij leven een nier doneren aan een goede kennis?

Zeker niet o o o o o o o o o Zeker wel

Zou u zelf overwegen om bij leven een nier doneren aan een vage kennis?

Zeker niet o o o o o o o o o Zeker wel

Hier leest de respondent het verhaal

Identificatie

Empathie

1. Ik voelde mee met Bianca

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

2. Ik heb meegeleefd met Bianca

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

Overnemen van perspectief

3. Tijdens het lezen stelde ik me voor hoe het zou zijn om in de positie van Bianca te zitten

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

4. Ik heb me ingeleefd in Bianca

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal mee eens

5. Terwijl ik aan het lezen was, beeldde ik me in hoe het voor Bianca moest zijn om het proces van nierdonatie mee te maken

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal mee eens

Overnemen van identiteit

6. In mijn verbeelding was het alsof ik Bianca was

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal mee eens

7. Tijdens het lezen leek het alsof ik de gebeurtenissen die Bianca overkwamen zelf mee beleefde

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal mee eens

Transportatie

Aandacht

8. Toen ik het verhaal las, was ik met mijn gedachten alleen bij het verhaal

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal mee eens

9. Mijn aandacht was gefocust op de gebeurtenissen die in het verhaal beschreven werden

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal mee eens

Mentale beelden

10. Terwijl ik het verhaal las, maakte ik me een voorstelling van de gebeurtenissen die erin plaatsvonden

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal mee eens

11. Tijdens het lezen zag ik voor me wat er in het verhaal beschreven werd

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal mee eens

Emotie

12. Het verhaal raakte me

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal mee eens

13. Het verhaal maakte emoties bij me los

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

Absorptie

14. Tijdens het lezen ging ik helemaal op in het verhaal.

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

15. Ik ben meegesleept door het verhaal.

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

Aanwezig zijn in de narratieve wereld

16. Terwijl ik het verhaal las, was ik in mijn verbeelding in de wereld van het
verhaal

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

17. Toen ik het verhaal las, leek het alsof ik er in gedachten bij was

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

Niet aanwezig zijn in de echte wereld

18. Ik merkte dingen die om me heen gebeurden eigenlijk niet meer op

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

19. Terwijl ik aan het lezen was, vergat ik de wereld om me heen

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

20. Tijdens het lezen dacht ik even niet meer aan de dingen die me de laatste tijd
bezig houden.

Helemaal niet mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal
mee eens

Als ik een nier doneer, dan is dat:

Slecht	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Goed
Schadelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Voordelig
Oninteressant	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Interessant
Omslachtig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Verstandig

Ik zou overwegen om een nier te doneren wanneer iemand in mijn directe omgeving deze nodig heeft

Zeker niet o o o o o o o o o Zeker wel

Ik zou overwegen om een nier te doneren aan iemand waar ik van hou

Zeker niet o o o o o o o o o Zeker wel

Zou u als u in de situatie van Bianca zat ook een nier doneren aan Sandra?

Zeker niet o o o o o o o o o Zeker wel

Staat u op dit moment op de wachtlijst voor een nieuwe nier?

- Ja
- Nee

Kent u iemand in uw directe omgeving die op dit moment op de wachtlijst staat voor een nieuwe nier?

- Ja
- Nee

Heeft u aan een stuk door de tekst gelezen en de vragen ingevuld?

- Ja
- nee

Namens de Radboud Universiteit Nijmegen dank ik u hartelijk voor uw deelname.

Klik door naar de volgende pagina om de enquête af te ronden.

Bijlage 6 Verklaring Geen Fraude en Plagiaat

Aan het einde van het traject inleveren bij de eerste begeleider tegelijk met de eindversie van de scriptie.

Ondergetekende,
Evelien Beeren, S4517954

masterstudent Communicatie- en Informatiewetenschappen aan de Letterenfaculteit van de Radboud Universiteit Nijmegen,
Communicatie en Beïnvloeding

verklaart dat deze scriptie volledig oorspronkelijk is en uitsluitend door hem/haarzelf geschreven is. Bij alle informatie en ideeën ontleend aan andere bronnen, heeft ondergetekende expliciet en in detail verwezen naar de vindplaatsen. De erin gepresenteerde onderzoeksgegevens zijn door ondergetekende zelf verzameld op de in de scriptie beschreven wijze.

Plaats + datum.....Handtekening.....